

»SLOVENEK« velja po pošti na vse strani Jugoslavije in v Ljubljani: za celo leto naprej . . . K 100— za pol leta 55— za četrt leta 30— za en mesec 10— Za inozemstvo celoletno K 140—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 20— za inozemstvo 25—

SLOVENEK

==== Inzerati: ====
Enostopna pettirista (50 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostori)
za enkrat po K 3—
redni razglasi, poslana itd. po K 3-60.
Pri večjem naročilu popust.
Zajmanjši oglas 50/50 mm K 10.
Izhaja vsak dan izvenredni podeljek in dan po prazniku ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopis se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 326.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštna hran. ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, agr. 28.511, bozn.-hero. 7563.

Brez finančnega ravnotežja.

Kam plovemo? — Teža vprašanja si bivša demokratsko-socialistična vlada očitno ni nikdar stavila. Zato je našo, po naravi bogato državo spravila v zelo resen položaj. Razumemo, da je prva vlada v naši državi morala računati z velikim primanjkljajem; saj je imela država za seboj svetovno vojno in naše pokrajine, zlasti Srbija, so bile izčrpane, oplenjene, neorganizirane. Država se je šele začela ustvarjati. Finančni načrt prvega finančnega ministra je pa šel za tem, da polagoma zmanjšuje deficit v državnem proračunu in z novimi dohodki bi se bilo po možnosti, vsaj kolikorotoliko upostavilo finančno ravnotežje. Toda tekom šest mesecev vladanja demokratov in socialistov se državne finance niso samo prav nič izboljšale, nego zelo poslabšale.

Demokratije in socialisti so razmetavali državni denar brez vsakega ozira na državo, kaj da državni proračun prenese in česar ne prenese. Brez vsakega sistema so »urejevali« uradniške plače. Ko je glasno in odločno potrkala na državno blagajno ena branža, so ji ugodili, druge pa so pustili naravnost stradati, namesto da bi bili napravili za vse kategorije državnega uradništva službene pragmatike, ki bi omogočale življenje vsemu uradništvu, ne da bi bila ena ali druga branža zapostavljena. Priznavamo, da se tako delo vsled še ne urejene državne uprave ne more tako brzo izvršiti; toda v šestih mesecih bi bila absolutistična vlada to že igravo lahko izvršila. Svoji naslednici ni samo zapustila niti groša v državni blagajni, ampak primanjkljaj okroglo ene milijarde; državni proračun znaša dnevno 10 milijonov kron primanjkljaja.

Kako je bilo to mogoče? Finančni minister dr. Velizar Jankovič je v debati o vladni deklaraciji posvetil nekoliko v to strašno in brezvestno demokratsko-socialistično državno gospodarstvo.

Demokratije in socialisti so imeli samo eno misel pred očmi. Rešiti so hoteli poplajajočo se strankarsko ladjo in v ta namen so razmetavali denar. To je bilo mogoče uganjati le brez nadzorstva parlamenta. Zato so se parlamenta bali kot zlodej križa in so ga na vse načine skušali spraviti v slabo luč; da bi sedaj parlament ne mogel delovati, so začeli z obstrukcijo. Boje se razkritja svoje razdiralne in zločinske politike, ki je spravila državo v tako težaven položaj. Zakon na vojne dobičke, ki je bil v odboru že davno sprejet, so brez parlamenta lahko zavlekli. V dobi demokratsko-socialistične vlade je deževalo vladnih naredb, a zakon na vojne dobičke

je obležal v zaprašenih predalih; medtem časa so demokratski in socialistični izvozničarji svoje dobičke spravili na varno.

Za pokritje demokratsko-socialistična vlada ni skrbel. Finančni minister dr. Jankovič je povedal, da se v Srbiji, Črnigori in Macedoniji niso pobirali davki. V Vojvodini, naši največji žitnici, se vojni davek, davek, ki je bil tam že po mažarskem zakonu uveljavljen, ni pobiral. Pod Protičevovo vlado se je 29. maja 1919 odredilo, da se mora ta davek izterjevati. Demokratsko-socialistična vlada je pa to izterjavanje davkov ukinita in odredila, da se naj davek plačuje po mažarskem sistemu, ki izključuje hitro pobiranje davkov, ker je silno kompliciran. Demokratije so se pač bali volitev! Davki so seveda nepopularni, pa kdor hoče državo ohraniti, mora skrbeti tudi za njene dohodke!

Med tem so se pa v revni Sloveniji izterjavali vsi davki. Carina je še največ prinašala, vendar vsled splošnega tihotapstva ne toliko, kakor bi morala vsled svojih izredno visokih taks. »Zlasti izvozna carina,« je dejal finančni minister, »ki se je začela plačevati 15. novembra 1919, daje zelo slabe dohodke; ponajveč zato, ker je trgovinska politika dr. Kramerja omogočila izvoz brez izplačevanja carine. Jaz bi to razumel, če bi se bilo dogajalo to v korist naših širokih slojev, v korist proizvajalcev, ail ne razumem, ker to, po aktih in dejstvih dognano, ni bilo na korist celega naroda, nego zelo pogostoma na korist poedinih izvoznikov samih.« Finančni minister je dognal, da je samo po belgrajski finančni upravi država oškodovana za izvozno carino 60 milijonov kron. To pa zato, ker je centralna uprava izvozila velike carine proste količine; centralna carina je namreč tudi privatno blago oproščala carine. Do so bili pri tem deležni samo demokratije in socialisti, je samoposebi razumljivo.

Uprava sama je trošila brez mere in brez varčevanja. Poedina ministrstva so zahtevala kredite in jih dobivala neposredno od ministrskega sveta, predno jih je finančni minister odobril. Uradništvo so nastavljali samo iz strankarskih ozirov in brez ozira na to, ali je bilo za nje predvideno v proračunu. Samo v računovodstvu finančnega ministrstva je bilo nastavljenih petnajst nadzornikov, namesto devet, kakor je predvideno v proračunu.

»Vobče se konstatira,« je dejal finančni minister, »da je bila celokupna naša zunanja trgovinska politika brez vsake orientacije in doslednosti, ki je na naše finance uničevalno uplivala. Namesto da bi se bil izvoz našega najboljšega blaga in naših zlatih izdelkov prodajal za zdravo valuto, smo jih oddajali potom kompenzacije za drugo robo, ki bi jo mogli kupiti v kronah, ali smo jih zamenjali za nezdravo valuto. Posledica tega je bila: Izčrpljenje vseh naših zlatih gotovin, ogromna izguba na izvozni carini, ki bi mogla znatno pripomoči ravnotežju v proračunu, in uničevalno poslabšanje našega valutnega položaja.«

Tudi železnica, pošta in telegraf so pasivni. Če že ne prinašajo državi dohodkov, moramo vsaj zahtevati, da se sami vzdržujejo in svoje izdatke sami pokrivajo. Tudi z monopoli ni bilo bolje. Namesto da bi dajali državi, jim je dajal finančni minister.

Gospodarstvo demokratsko-socialistične vlade je vodilo naravnost v katastrofo. Danes, ko so že dežele izčrpali in žito iz nje izvozili, razmetali denar in s ponesrečeno valutno reformo povzročili rastočo draginjo, ko so zapustili pravo državno grobljo in puščavo, se prešerno smejejo, češ potegnite voz iz blata, če morete. Pri tem se pa zanašajo, na nepoučenost naroda, da nepoučeni narod ne bo vprašal, kdo da je voz spravil do ročic v blato, kdo da je zakrivil vse nedogledne zle socialne posledice; ko smo o pravem času svarili in rotili pred nesrečnim reševanjem valutnega vprašanja, so bili sedanjim obstrukcionisti v parlamentu za vsa naša svarila gluhi in slepi in ko so svoj državni zločin dovršili, prihajajo z zahtevo, da naj sedanja vlada s čudežem onemogoči dovršeno dejstvo. Toda o tem se bo govorilo v parlamentu, ko pride na dnevni red zakon o Narodni banki, ako tega ne bo onemogočila obstrukcija.

Uprava sama je trošila brez mere in brez varčevanja. Poedina ministrstva so zahtevala kredite in jih dobivala neposredno od ministrskega sveta, predno jih je finančni minister odobril. Uradništvo so nastavljali samo iz strankarskih ozirov in brez ozira na to, ali je bilo za nje predvideno v proračunu. Samo v računovodstvu finančnega ministrstva je bilo nastavljenih petnajst nadzornikov, namesto devet, kakor je predvideno v proračunu.

»Vobče se konstatira,« je dejal finančni minister, »da je bila celokupna naša zunanja trgovinska politika brez vsake orientacije in doslednosti, ki je na naše finance uničevalno uplivala. Namesto da bi se bil izvoz našega najboljšega blaga in naših zlatih izdelkov prodajal za zdravo valuto, smo jih oddajali potom kompenzacije za drugo robo, ki bi jo mogli kupiti v kronah, ali smo jih zamenjali za nezdravo valuto. Posledica tega je bila: Izčrpljenje vseh naših zlatih gotovin, ogromna izguba na izvozni carini, ki bi mogla znatno pripomoči ravnotežju v proračunu, in uničevalno poslabšanje našega valutnega položaja.«

Tudi železnica, pošta in telegraf so pasivni. Če že ne prinašajo državi dohodkov, moramo vsaj zahtevati, da se sami vzdržujejo in svoje izdatke sami pokrivajo. Tudi z monopoli ni bilo bolje. Namesto da bi dajali državi, jim je dajal finančni minister.

Gospodarstvo demokratsko-socialistične vlade je vodilo naravnost v katastrofo. Danes, ko so že dežele izčrpali in žito iz nje izvozili, razmetali denar in s ponesrečeno valutno reformo povzročili rastočo draginjo, ko so zapustili pravo državno grobljo in puščavo, se prešerno smejejo, češ potegnite voz iz blata, če morete. Pri tem se pa zanašajo, na nepoučenost naroda, da nepoučeni narod ne bo vprašal, kdo da je voz spravil do ročic v blato, kdo da je zakrivil vse nedogledne zle socialne posledice; ko smo o pravem času svarili in rotili pred nesrečnim reševanjem valutnega vprašanja, so bili sedanjim obstrukcionisti v parlamentu za vsa naša svarila gluhi in slepi in ko so svoj državni zločin dovršili, prihajajo z zahtevo, da naj sedanja vlada s čudežem onemogoči dovršeno dejstvo. Toda o tem se bo govorilo v parlamentu, ko pride na dnevni red zakon o Narodni banki, ako tega ne bo onemogočila obstrukcija.

Namenoma so avstrijske vlade zamenjale to naravno vez in umetno sejale ter gojile nasprotstva med sosedi. Stare Avstrije ni več, pač pa imamo onstran Karavank svoje brate, ki želijo združenja s svojimi brati na jugu, kjer hočejo živeti, a ne umreti v novi Avstriji.

Tu je treba upostaviti sedaj — zadnji čas je — zvezo na jug, če se hoče pritegniti Podjuno in Velikovec k Ljubljani, Jugoslaviji in ju odtegniti Celovcu, kamor morda težiti, ker drugam nimata prave zveze. Ta zveza bi bila smrtni udarec za Celovec, če bi ostal v Avstriji. Če kdo misli, da bo mesto Celovec ali Beljak pristopilo vsled pomanjkanja živil k Jugoslaviji, ta se moti pošteno. Res je draginja za živila v teh mestih, a dobi se le še vse. To mi je prav dobro znano. Dobijo od Lahov mast, moko, olje in riž, dobijo pa marsikaj od slovenskih in nemškutarskih tihotapcev in verižnikov. Lahom dajo les in železo, zato dobijo najpotebnejša živila, a ne pomaranč, fig in rožičev, kakor Slovenci za svoje najboljše premoženje — les.

Kakor ni popolnoma uspelo v svetovni vojni izstradanje centralnih držav, ampak energični nastop jugoslovanskih čet na solunski in nato ententnih na zapadni fronti, tako tudi tu treba energičnega nastopa. Slovenski kapitalisti, tu so zakladi zakopani! Upostavite še pred plebiscitom živahno avtomobilno zvezo med Železno Kaplo in Kranjem in prvi avtomobil naj vozi na Veliko noč. Dvignil se bo Kranj, dvignila Ljubljana in Celovec bo naš ali pa ga ne bo.

Dr. P.

Zveza Kranj — Železna Kapla — Velikovec.

Ze stari Rimljani so poznali velik pomen gorske zarezne po Kokrski dolini in Beli do Podjune, kjer so imeli svoje kulturno središče na rodovitnem Podjunskem polju. Po tej dolini so korakale rimske čete proti severu, po tej dolini je vodil rimski cesar Mark Avrelj svoje trupe proti germanskim Kvadom na sedanje Moravsko. Po tej dolini se je umikal Prešernov Črtomir v Bohinj. To dolino so porabljali divji Turki na svojih roparskih pohodih na Koroško. Koliko zgodovinskih spominov, koliko veselih in žalostnih dogodkov iz slovenske preteklosti hrani ta dolina!

Bili so časi, ki so bili ožji stiki po tej dolini med Korošci in Kranjci, kakor so dandanes, ko ni bilo po geslu stare Avstrije »divide et impera« še gojenega partikularizma med Korošci, Kranjci in Šta-

Denunciantstvo.

Slovenski liberalci so se od nekaj odlikovali z denunciantstvom svojih rodnih bratov drugega političnega mišljenja. Svoječas so nas denuncirali na Dunaju in v Gradcu, da se je že Nemcem samim studilo. Sedaj ko so si nadeli zveneče ime demokratije, denuncirajo v Belgradu in lažejo po belgrajskih listih, ki jih je kupila njihova vlada, da se kar kadi. Njihov namen je, z lažmi in denunciacijami nahujskati Srbe zoper VLS, torej zoper večino slovenskega naroda. Njihov organ »Pravda« neprestano objavlja razne, popolnoma izmišljene dogodbe o ministru Roškarju, »Demokratija« vsak dan objavlja kako notico iz »Slovenca« iz leta 1914 pod naslovom: Dr. Korošec nekdanj in sedaj. S tem spušajo Srbom natvesti, da je dr. Korošec pisal proti Srbom leta 1914 in da je bil proti ujedinjenju. Dr. Šimrak je v zbornici na to demokratsko nepoštenost navedel citat »Slovenskega Naroda«, ki je bli-

LISTEK.

Ubežnik.

Spisal F. B.

»Kako je?«
»Tako.« Segel mi je plaho v roko, temne oči so sijale odkrito, njegov blede obraz je bil skoro otroški. Nekaj skritega, boleznega je bilo v njem, kot plaho begajoča misel, ki se ne upa na dan.
»In kako je vam?«
»Tako. Juga nam manjka, solnca nam manjka, kot da bi nam manjkalo srca se mi zdi. Rad bi šel na ono stran... Kdaj pojedete Vi?«
Kot da sem ga videl v srce in razgalil njegovo misel. Zamislil se je za hip in pogledal v daljavo. Nato je spregovoril s plahim, otroškim glasom:
»Ne smem domov. Morda ponoči, za en hip... Toda, kdo ve, če ni Iškarijota med sosedi.«
Začudil sem se: »Čemu tako?«
»Bil sem zaprt in ubežal sem.«
Zdal mi je bilo jasno. Bil je zaprt po krivici, iskal je največje pravice — življenja in svobode, zato je izgubil najslajšo vseh pravic — biti doma. Moje oči so ga prodirale, kot bi se s prsti dotikale njegove duše in jo razgrinjale.
Ne da bi ga vprašal, mi je pripovedoval.

»Ze več mesecev je od tega. Tu je svoboda, a dom ni in vse slajša je naša beseda doma kot tu.
Kako se je bilo zgodilo.
Enostavno, kot se zgodijo vse stvari, ki jih vodi človeška roka tako, sklenjeno je in ne izbriše ti tega niti smrt.
Tuji vojaki so obstopili hišo, dva sta stopila k meni, preobrnilo so vse. In ker nisom našli ne bomb in ne nožev, so našli časopise, ki sem jih prinesel in bral in popirje, ki jih nisem bil jaz prinesel, niti pisal in to, so dejali, je bilo huje kot vse bombe in noži.
Peljali so me. Neskončna je bila cesta, vedno bolj tuji obrazi. Težke so bile postaje, še težji dom, do katerega smo slednjic dospeli. Stal je ob železniški progi, sredi močvirja in trsja, temen in mračen, obdan od gostega trnja, kot grad, v katerem je spala Trnjulčica. Prestopil sem prag in nisem vedel, če ga prestopim še kdaj. V temni ulici je ležala družina in štela žarke solnca, ki so prodirali do nas.
Tedaj sem imel časa za razmišljanje. Videl sem svojo rodno vas in bilo mi je težko pri srcu. Predstavljal sem si, kako se zida država in dobiva temelje v človeških srcih. Razsvetljeni kinematografi, pred katerimi se zbira množica v zasmehujoče ponizanje; sence beže preko belega platna in zapuščajo v duši čuden madež nerazločne hvaležnosti nasproti onemu, ki je odprl cirkus, ne iz ljubezni, ampak iz sovraštva.

Dvorane so polne, vino se razliva, veseli obrazi plešejo v pozabje lastne časti in lastnega pokoljenja. Otroci gredo v šolo in nesejo piskrčke s seboj, da sprejmo darove največjega ponizanja kot berač, ki je prišel beračit pred prag lastne rojstne hiše.
O, bilo mi je lahno, da sem sedel daleč proč z vsemi onimi, ki so uporno spoznali gnjusnost tega početja. Moj novi dom se mi je zdel spočetka kot steber države, ki je sezidan na živih telesih njenih sovražnikov. Toda sprevidel sem, da to ni resnica, da je to laž, v katerega verujejo celo veliki možje. Ha, ha! Najbolj kremenite značaje zberó in jih zaklenejo v podzemlje, da je njih vera stokrat bolj potrjena, njih sovraštvo venčano. Spoznal sem, da čepim z ostalimi v rovu podzemne Italije in jo spodkopavam tiho, tiho, uro za uro, minuto za minuto. Smejal sem se, radost me je obvladala. Pogledaj in sodi vsako državo po številu političnih zločincev in osumljencev in spoznal boš njeno trško moč.
Ha-ha-ha! Smejal sem se in mesec je tekkel, da nisem mislil ne na sodbo, ne na obsodbo. No, imeli so me radi; saj kot človek ni noben človek slab; nekdo mi je pomazal na skrivaj popirje, ki so prišli za mano. Takrat me je obšel strah, kot strah pred smrtjo. Obdolževali so me tako, da bi sodba ne bila milostna. Nič več nisem mislil na podzemno Italijo, vsega me je napolnjevala samo ena misel: reitevi! Živeti živetil Priboriti si vsaj svobodo človeka!

Čudovito je, kaj more človek storiti, ko plava med širno vodo smrti ali dosmrtnega suženjstva in žarno lučjo življenja. Lesen steber mu oživi v najboljšega prijatelja, ki mu proda obleko, zid se podere tam, kjer je najdebelejši, smrdljivi kanali so kot svetle sobane, kot dnevi dolge ure postanejo kratke minute.
Na hrbet sem bil privezal culo z obleko, roka mi je zakravela, ko sem odtrgal desko, v blatu podzemnih kanalov sem se skoro zadušil. Prebredel sem vodo in moker ter premrl tičal v žici tik straže, v temni noči ure in ure. Ko je pridrdral vlak sem v njegovem šumu zlezal skozi in potonil v bičevje ter se plazil dalje kot pes. Ko sem dospel do prvega grmovja, sem se preoblekel. Znal sem jezik, zato nisem vzbujal pozornosti.
Hvala dobri duši, ki me je bila sprejela pod streho in mi dala jesti in drugo obleko. Vas in človeka sem pozabil, njegove dobrote nikoli ne pozabim. Tako sem ušel.
»In doma?«
»Kdo je šel domov? Glas o begu se je raznesel, še predno je dobro vzšlo solnce. Pred domačo hišo so stali vojaki štirinajst dni in pred hišami mojih sorodnikov. Ni me bilo. Ob jutranji zarji sem se plazil čez hrib in pogledal na vas: zbogom! Bila je lepa, odeta v prozorno meglo, kot da se še ni predramila iz spanja. Grenko mi je bilo, ko sem stopil v drugo stran hriba. Bil sem svoboden kot človek, kot tak, kar čutim kot

skoma razjasnil pravi položaj in nepoštenost demokratske politike. Demokrati vladajo domače zadeve v parlament; ker se nobena resna stranka ne pusti blatiti in jemati poštenega imena, bodo tudi demokrati dobili v parlamentu zaslužen odgovor. Tedaj bo pa zašumelo po vseh logih, da VLS domače zadeve spravlja v parlament in bodo vsi »narodnjaki« pozabili, kdo da je to ogabno politiko začel, kdo jo je izzval in kdo se samo brani!

Zalostno vlogo, da je domače zadeve in sicer v povsem izkrivljeni luči spravil v parlament, je prevzel poslanec iz zasedenega ozemlja dr. Dinko Puc. Zato je med svojim »govorom moral požirati celo k.o. zasluženih medklicev, kakor denuncijant, vi ne govorite resno, hujskate Srbe zoper Slovence, povejte raje Srbom, kako je v resnici v Sloveniji in po čegavi zaslugi itd. Dr. Puc se je sam sramoval svojega denuncijantstva: zato je po prvem delu svojega govora sam konstatiral, da bo v drugem delu zapustil — objektivno stališče. Točno! Samo da tudi v prvem delu ni bil točen. Tudi dr. Puc je obstruiral in je s tem obstruiral tudi manifestacije za zasedeno ozemlje; ne moremo verjeti, da bi mu ne bilo znano, da je vlada takoj v začetku izjavila, da hoče dati parlamentu priložnost, da zavzame svoje stališče v zunanjem vprašanju. To pa z ozirom na položaj v zbornici, ne pri debati o zaupnici vladi, ampak ob posebni priložnosti. Slab utis bi napravilo na zunaj, ako bi se v trenutku najgrše obstrukcije podajale važne izjave. Da do manifestacije za naše meje v zbornici ni tako dolgo prišlo, naj pripiše dr. Puc svojim tovarišem, pa tudi sebi, ker je s svojo odsotnostjo pomagal parlament sabotirati in je sam s svojim govorom obstruiral.

Enako nelojalna je bila dr. Pucova izjava o valutni reformi. Njegova vlada je valutno reformo izvedla in ko je sedanji finančni minister izjavil, da mora ukrepe prejšnje vlade smatrati za definitivne, — ker dovršenega dejstva ne more narediti nestorjenega — je govoril dr. Puc skozi okno, da bi postala verjetnejša laž demokratskega časopisja; grehe svoje vlade bi radi napravili sedanji vladi. Sicer pa pride to vprašanje pred parlament, kar je t u d i izjavil finančni minister. Kdo je kriv, če se stvar zavlačuje in parlament ne more tako brzo delati, kakor bi, če bi demokratje parlamentarnega dela ne ovirali z obstrukcijo.

Enako je hotel dr. Puc prikriti, da je demokratska vlada na goljufiv način, kakor je dejal Protić, najela posojilo z odvetjem 20 odstotkov pri markiranju. Protić je dokazal na podlagi dokumentov. Demokratski minister dr. Veljković je jasno izjavil, da se odtegne 20 odstotkov kron vsled tega, da se omeji nepotrebna velika količina papirnatega denarja. To uradno izjavo je pa snedel in poslal zopet v promet odtegnjenih 20 odstotkov. Vsaj pri zamjenjavi bi bila morala demokratska vlada popraviti, kar je zagrešila. Te ga pa ni hotela in ko je odstopila, je pustila svoji naslednici popolnoma prazne blagajne! Šele sedanja vlada je ta greh svoje prednice popravila, da je sprejela na »prevaren način« najeto posojilo z obveznostjo, da se v petih letih z obrestovanjem 1% povrne in je tako rešila teh 20 zaravljenih procentov. Te ga g. dr. Puc očitno ni hotel razumeti, na kar ga je z medklicem opomnil posl. Smodej.

Tako bi lahko točko za točko dr. Pucovega govora obdelali in pokazali, kako je mož zavijati in izkrivljati, da bi rešil demokratsko polomijado.

Denuncijantstvo, ki so ga uvedli slovenski demokratje v belgrajskem časopisju

in v parlamentu, bo ostal neizbrisen madež nepoštenih demokratske politike. Tudi Srbi so jo obsojali in klicali Pucu: Nam se laskate! Poznamo demokrate!

Temelji Zveze narodov.

Drzna in dalekosežna misel, ustvariti državam nadrejeno organizacijo in vpeljati gotova pravna in pravna načela v odnose med državami, je s pariško Zvezo narodov deloma uresničena. Do danes je pa pariška Zveza narodov samo odlomek velike stavbe, ki so si jo zamišljali najplemenitejši organizatorji človeštva v dolgi vrsti desetletij. Odlomek je ne samo zato, ker niso v njej našle mesta vse države sveta, predvsem Rusije. Kar je glavno: Polovičarska in neodkritosčna načela, ki vodijo pariško konferenco pri njenih malim narodom krivičnih činih, nam jasno povejo, da je tudi sedanja zveza narodov, dete pariške konference, obsojena v to, da bo zavarovalna družba za one države, ki so bile deležne vojnega plena.

Če se vprašamo, kako je mogla dozdnevno utopična misel zveze narodov poginuti korenine v mišljenju milijonov ljudi, najdemo tri plasti nagibov različne globine. Strašni pritisk vojne, ki je duševno potlačil 40 milijonov mož in jim vzel svobodo in moško voljo, trpljenje in krvne žrtve so rodile mogočen čustven odpor in gnjev proti vojni. Predvsem jo sovražijo široke ljudske plasti, ki so brez pomoči in ugodnosti stali pod neposrednim pritiskom surovega militarizma. V ljudstvu se je poleg tega ukoreninila naivna in lahka misel, da je veliko krizo izzvala zločinska volja posameznih ljudi. Ni čudno, da so množice na prvi hip, z radostjo pozdravile misel zveze narodov, organizacije, ki naj brzda te zločinske posameznike, če jim je dana odločilna državna oblast v roke.

Toda ta odpor proti vojni in »vojnim krivcem« je le hipni izbruh razboljenega čustvovanja, ki se vsak trenutek more izpreveriti v nasprotno mišljenje. (Saj smo videli, kako se je pri nas ohladilo navdušenje za zvezo narodov...)

Drugi, globlji vzrok leži pa v smeri, v kateri se razvija socialno in gospodarsko življenje celega kulturnega sveta. Ko se je sesul v prvih desetletjih 19. stoletja stari družabni red, je razpadla družba v drobce. V imenu osebne svobode je individualizem razrešil vse vezi in človek je stal poleg človeka, država poleg države brez vsake notranje zveze. K socializmu stremela moderna doba pa hoče združiti posamezne drobce v nove organizme, hoče spraviti v sklad interese različnih slojnih skupin in podrediti vse delo posameznikov višji misli: interesom cele družbe. Socialna misel se ni omejila na polje gospodarstva, segla je na vsa polja, tudi na polje meddržavnih odnosov. Ker je prekvasila mišljenje milijonov ljudi, je pripravila v njih plodna tla za veliko misel: Združiti države, ki danes osamele nezapirno gledajo ena drugo, v svetovno organizacijo, ki bo po stalnih načelih urejala odnose med njimi. Danes so vse trdne, v navedenem prepričanju milijonov ukoreninjenih vezi med državami pretrgane. Socializem (to ni socialna demokracija, ki ruši mesto da bi spajala) socializem hoče te drobce združiti v harmoničen mozaik — v pravo zvezo narodov.

Toda najboljših temeljev se šele dotaknemo, če promatramo misel zveze narodov s svetovnozgodovinskega stališča. Bil je že čas, ko je bila v kulturnem človeštvu močno tendenca, da se odnosi med državami podvržejo močni navedeni av-

toriteti. Krščanska družba srednjega veka se je borila za misel univerzalne krščanske države, ki naj bi jo nazunal zastopal cesar kot izraz materijalne, papeštvo kot znak navedene sile. Iz te srednjeveške družbe so se, vzporedno s preosnovno gospodarskega reda, izluščile sedanje narodne države. Zdi se, da je prišel čas, ko te nove celice družbe hočejo zopet ustvariti novo telo. Ne morda več v stari obliki univerzalne države, ampak v novi obliki zveze narodov.

To je počasni, tihi a trdni korak razvoja do cilja: Organizirano človeštvo. Predpogoj pa, da se ta velika misel uresniči, je, da nastane preobrat v mišljenju vseh narodov, da se vsi narodi, predvsem oni, ki režejo danes kruh pravice, priklopljejo do spoznanja, da so dolžni dati i drugim pravic, ki jih zahtevajo zase. To je v prvi vrsti vprašanje duše, vprašanje vzgoje, ki je more rešiti le krščanstvo. Ali naj se še čudimo, da je Wilson črpal svoje ideje iz svojega krščanskega prepričanja?

Država SHS.

Seja ministrskega sveta.

LDU Belgrad, 20. marca. »Tribuna« poroča: Včeraj ob 10. uri dopoldne je bila pod predsedstvom Nj. Visočanstva regenta prestolonaslednika Aleksandra seja ministrskega sveta, ki so se je udeležili vsi ministri kraljevske vlade. Ob tej priliki se je razpravljalo o demobilizaciji in povišanju plač podčastnikom. O vprašanju notranje-političnega položaja se ni razpravljalo. Po seji je šel Nj. Visočanstvo regent prestolonaslednik peš po belgrajskih ulicah v spremstvu generalov Jankovića in Zečevića ter ordonančnega častnika. Nj. Visočanstvo je bil predmet splošne pozornosti belgrajškega meščanstva, ki ga je simpatično pozdravljalo.

Iz črne gore.

LDU Belgrad, 20. marca. Glavno poverjenišvo za Črno goro je odpravljeno. Dosedanji poverjenik g. Ivo Pavičić je odvezan svojih dolžnosti. Uprava črnogorskih oblasti je poverjena posebnim inspektorjem. Za inspektorja sta imenovana g. V. Krstić s sedežem v Cetinju in g. Blasko Mihajlović s sedežem v Podgorici.

Parlamentarni odbor za zunanje zadeve.

LDU Belgrad, 20. marca. »Politika« poroča: Sklenilo se je, sestaviti stalen parlamentarni odbor za zunanje zadeve. V tem odhodu bodo zastopane vse parlamentarne stranke. Zunanje ministrstvo bo ta parlamentarni odbor informiralo o najvažnejših stvareh zunanje politike.

Poročilo o zunanji politiki.

LDU Belgrad, 20. marca. »Politika« javlja: Zastopnik ministra za zunanje zadeve dr. Spaljaković bo prihodnji teden v parlamentu podal ekspozice o zunanji politiki.

Imenovanje velikih županov.

LDU Belgrad, 20. marca. »Tribuna« poroča, da je Nj. Visočanstvo regent prestolonaslednik Aleksander podpisal ukaz o imenovanju velikih županov v Bački, Baranji, Banatu in Vojvodini.

Masarykova zahvala.

LDU Belgrad, 20. marca. Predsednik čehoslovaške republike se je za odlikovanje, podeljeno mu po belgrajski občini, zahvalil v brzojavki, ki jo je poslal belgrajskemu županu dr. Stojanoviću. V brzojavki veli: »Zahvaljujem se najpriljubnejši za veliko počaščenje, ki mi ga je izkazalo

glavno mesto Vašega ujedinenega kraljevstva. Kot meščan belgrajski Vam g. predsednik, izražam svojo naklonjenost in želim državni upravi mnogo uspeha ter pošiljam svojim someščanom tople pozdrave, želeč jim vse dobro.«

Padanje naše valute.

LDU Belgrad, 20. marca. »Balkan« piše: Vsed kurzne perturbacije, ki je nastopila na škodo naše domače valute, je bila po iniciativi srbskega trgovskega združenja sklicana konferenca trgovcev, na kateri se je udeležilo razprave več govornikov. Trgovci so ugotovili pri tem, da obstoje tolike težkoče, da bodo morali zapreti trgovine, ako se valuta in kurzi ne bodo zboljšali. Došlo je do splošnega soglasja, naj se o tem vprašanju razpravlja na javnem zborovanju, ki bo sklicano za četrtek popoldne. Bil je stavljen predlog, naj se zborovanje skliče na delavni dan in naj se ob tej priliki zaprejo v znak protesta vse trgovine. Ta predlog ni bil sprejet, ker so se trgovci postavili na stališče, da bi bilo prekinjenje dela neumestno. Določeni so bili kot sklicatelji zborovanja, ki naj pripravijo resolucije, gg. Milan Pavlović, veliki župan Ristić, Marko Matić, Vuletić, Radojković in Minović. Kakor se vidi, trgovci niso bili obveščeni o ukrepih naše vlade, ki je podvzela potrebne korake zaradi tega vprašanja. Včeraj v petek je bil podpisan sklep skupščine zelo velike važnosti glede valutnega in kurznega vprašanja. Vsebuje nastopne odredbe: 1. Da se ustavi in prepove vsem uvoz kakršnihkoli luksuznih in podobnih predmetov. 2. Da se izvede kontrola čekovnega prometa z inozemstvom. 3. Da se prepreči umetno skakanje kurzov, kar se je pričelo po iniciativi finančnega ministrstva. 4. Da se pripravi potrebno za monopoliziranje trgovine s tujo valuto.

Protihotapcem.

LDU Belgrad, 20. marca. Ministrstvo za notranje stvari se bavi s postritvijo predpisov glede tihotapstva.

Potovanje v Švico.

LDU Belgrad, 20. marca. Po poročilu našega poslaništva v Bernu ondotno italijansko poslaništvo ne daje dovolitve za potovanje skozi Italijo brez odobrenja iz Rima, za kar je treba 30 dni. Nato se opozarjajo vsi, ki potujejo v Švico in se žele vrniti skozi Italijo.

Nemčija.

LDU Berlin, 20. marca. (DKU.) Kakor doznava zastopnik brzojavnega dopisnega urada z dobro poučene strani, so pogajanja med berlinskimi zastopniki večinskih strank in zastopniki zveze strokovnih organizacij, trajajoča davi do petih, doseglja sporazum. Kompromisna formula se bo predložila današnji skupščini strokovnih organizacij. Upati je, da bo splošna stavka jutri končana. Danes popoldne dospejo v Berlin baje državni kancelar dr. Bauer, zunanji minister Müller in državni poštni minister Giesbert.

LDU Berlin, 20. marca. (DKU.) Naredba državnega predsednika proglašja v svrhu vzpostave javne varnosti in reda poostreno obsedno stanje nad Berlinom in provincijo brandenburško.

LDU Kassel, 20. marca. (DKU. W.) Državna brambna brigada št. 11 objavlja nastopno poročilo: Gohta. Posadka je po hudih bojih zapustila mesto. Po cestah se bijejo na raznih krajih boji. Plenilci in morilci se potikajo po deželi. — Langen-

član našega rodu, nisem svoboden. Ta svoboda je odvisna od kraja, kjer sem bil rojen. Če je njemu težko, je tudi moje srce bolno.

»In ne greste več nazaj?«

»Nazaj?« Njegove oči so dobile bolešno zamišljen izraz. »Ne vem. Zdaj ne morem. Človekova svoboda je prvo. Vse bom dal zato, da pomagam priboriti tudi ono drugo svobodo. Ne z močjo orožja, z močjo duha in srca. Jaz mislim, da jih je brez števila, ki kopljejo v podzemlju tiho, tiho, uro za uro, minuto za minuto. Svoboda pride! Ječe, ki sloné sredi kužnih močvirij, so nam porok za to; tihi glasovi, ki bolesto trkajo na vrata naših src so nam porok zato. Ljudje, ki jim je zaprta pot v rodni kraj in ki z bolestinim hrepenenjem čakajo trenutka svidenja s svojimi dragimi lokami, brdi in gozdovi — so nam največji porok za dan svobode...«

Umolknil je. Nekaj bolesto lepega je ležalo v njegovem glasu in na njegovem obrazu. Segel bi mu bil v roko in mu rekel besedo, pa sem čutil, kako nepopolna bi bila moja beseda, kako ves premrzeli bi bil stiskljaj moje roke, ki bi ga mogel vteti v njegovi bolesti in njegovem hrepenenju.

Tiho sva se poslovila, nekaj velikega, jasnega je kanilo iz njegove duše v mojo duso...

Spomini starega dekleta.

Francoski spisal René Bazin. Prevel F. P. Hrast,

(Dalej.)

To je bilo res. Trapistovski gost sam ni dvomil o tem. Ni bolehal, ampak ugašal. Nekega pomladanskega popoldne, ko je prodrlo gorko solnce skozi slamo pri panjih do čebel in jih spravilo v nemir, je videl slikar, da je šel čez dvorišče paterčebelar, še pravi kmet, mlad, vitek, ki je bil po svoji ponošni kretnji kot vojak, po navnosti svojega obraza pa kot otrok, ves posejan po obrazu z rumenkastimi pikami. Frater je šel z rokami skritimi pod haljo, glavo dvignjeno kakor mladi psi, ki čutijo od daleč gozd poln divjačine, vdihaval pomladanski zrak, ki je vlekel iz zemlje žito, ki ga je bil sejal pred zimo on in šel proti gozdičku, obdanim z leseno ograjo, kjer so se oživljali panji.

»Frater Jean!«

Ta je šel mimo njega in nadaljeval svoje pot.

»Frater Jean, za Boga, pojdite z menoj obiskat mage! Sedaj je ura, ko jih obseva solnce skozi šipe kakor v judejskih planjavah. Sedaj je ura, ko sem jih videl in ko jih ne vidim nihče!«

Frater Jean se je obotavljal, se nato obrnil in šel za umetnikom, ki je korakal težko, kljub svojemu veselju in ki si je mel

roke, češ, da je našel publiko in je dvignil glavo proti sliki, ki je bila še skrita.

Ko sta bila pri vходу na kor, frater na levi, umetnik na desni, je dejal ta:

»Frater Jean, poglejte te tri glave: kako veličanstvo na Baltazarju, kaka dobrosrčnost na Gašparju in kako vznemirjenje na Melhiorju! In njihovo spremstvo! Ali je dovolj primerno duševnemu stanju kraljev? Kaj pravite Vi?«

Frater Jean mu ni odgovoril.

»Pomislite, da sem rabil dve leti, dvoje dolgih let, da sem naslikal to sliko. Ne zdi se mi jih škoda. Zagotavljam Vas, da je to najboljšo delo mojega življenja in skoro edino. In napravil sem ga za prostovoljne matce, ki so mi delo naročili, me sprejeli pod streho ali pravzaprav pobrali na cesti, obsipali z dobrotami ubogega zlomka, ki ni prosil drugega kot kruha in ležišče, ki me pa niso kritizirali. To me boli, frater Ivan. Recite mi, Vi, ki ne poznate izgovora in niste na strani nikogar, ki ne veste, kaj je impresijonizem, ne simbolizem, kaj čutite, ako gledate moje mage?«

Delavski sin iz okolice menda ni čutil kdovekake umetniške emocije. Gledal ni drugega kot živo kolorirane dele dekoracije ali obraze, ki so se mu zdeli znani. In njegove dvignjene roke, sklonjena glava, ves njegov izraz nevšečnosti, vse to je kazalo jasno, da mu je žal, da žalosti gospoda Jozua, da pa ne more povedati ničesar, ni-

česar od onega malega, kar je mislil.

Dolgo kako stvar hvaliti je najhujša stvar na svetu.

»Frater Jean«, je nadaljeval umetnik, »tu ne gre samo za mojo umetnost, ampak za pokoj mojega duha. Mnogo sem pomišljal — po vašem vzgledu; v vaši samoti sem čutil, da vstaja moje častihlepie. Odgovorite mi, kajti vedeti hočem, če imam res zasluge, ki sem mislil, da sem jih pridobil. Razumite me dobro. To, kar mi imenujemo umetnost, je stvar naše duše, ki jo polagamo iz ljubezni v svoja dela. Te misli, oriklenjene na materijo, vstrajajo trepetajoč na njej, da jih je mogoče spoznati in oni, ki jih opazijo, nas občudujejo v njih. Toda jaz mislim, da bodo izginile iz marmorja ali s platna še tisti dan, ko umremo in da bodo klicale k Bogu... Me poslušate, frater Jean?«

Čul je lahen da.

»... da bodo klicale k Bogu;« Tu sem; jaz sem misel tega ubogega človeka, ki so mu rekli Jozua; moje bivališče je platno, ki ga je on poslikal; jaz sem aureola, barva, črta, gesta njegovih magov; olepsala sem ure, ki bi bile drugače nekoristne ali zle, zanj in za druge. Prizanesi mu, zaradi mene, o Gospod, zaradi sadu, ki ga je rodil...«

Mladi frater, zroč postrani na sliko, je dejal tedaj:

»Kako pobožno je to!«

(Dalej.)

salza. Čete so malo ne očistile mesto. — Eisenach. Položaj v mestu je resen.

LDU. Essen, 19. marca. (DKU.) Wolffov urad poroča: Rudarji so se na poziv zopet vrnili na delo.

LDU. Bremen, 20. marca. (DKU.) Nasproti vestem, da so pristanišča ob Severnem morju v boljševoških rokah, ugotavlja z vso odločnostjo Bösmannov brzojavni ur., da je položaj v Bremenu in vseh krajih ob dolnji Vezri popolnoma miren in da o boljševoizmu ob Vezri ni govora. V pristaniških je delo v polnem teku.

LDU. Essen, 20. marca. (DKU. Wolff.) V mestu vlada mir in red. Plenilo se ni, promet je navaden, cestna železnica vozi. V obratih in rudnikih se vrši delo.

LDU. Kiel, 20. marca. (DKU. Wolff.) Sinoči so bili v bližini višinskega mostu v Boltenau zopet krvavi spopadi med četami in oboroženimi delavci. O izidu boja še ni poročil. V velikih obratih delo še vedno stoji, časopisi ne izhajajo, cestna železnica ne vozi. Z dobro poučene strani javljajo Wolffovemu uradu iz Dortmund, da je državna armada včeraj popoldne Essen po načrtu zapustila. Ravnotako je garnizija zapustila Mühlheim iz taktičnih razlogov.

LDU. Dunaj, 20. marca. (ČTU.) Kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt«, se je posrečilo Kappu pobeigniti iz Berlina. Boje se, da bo Kapp na Vzhodnem Pruskem in v Šleziji organiziral odpor. Tudi Ludendorff je zapustil Berlin.

LDU. Dunaj, 20. marca. (ČTU.) »Arbeiter-Zeitung« piše, da more nemško krizo rešiti samo vlada, oprta na delavstvo. »Arbeiter-Zeitung« zavzema stališče proti vladi Ebert-Noskejevi.

LDU. Stuttgart, 20. marca. (DKU. W.) V ruhrskem okrožju je položaj resen, ker je gibanje, prvotno mišljeno kot odpor proti Kappistom, prišlo pod boljševoški vpliv. V nekaterih krajih so izklicali sovjetsko vlado. Iz drugih delov države so bila odposlana ojačenja državne brambe. Vesti iz Turingije so bolj pomirljive, kakor iz ruhrskega okrožja.

LDU Berlin, 20. marca. (DKU) Wolffov urad poroča: Predsednik nemške narodne skupščine je poslal vsem njenim članom hrzjavko, v kateri jih naproša, naj pridejo v ponedeljek 22. t. m. v Berlin, da se drugega dne vse parlamentarne skupine sestanejo k posvetovanjem. Prva plenarna seja narodne skupščine bo najbrže sklicana za sredo 24. t. m.

LDU Berlin, 20. marca. (DKU) »Politisch-parlamentarische Nachrichten« javljajo: Generalna komisija strokovnih zadrug je danes dopoldne sklenila, da se splošna stavka takojjenja. Temu sklepu se bo priključila brezdvomno berlinska komisija neodvisnih strokovnih zadrug. Sporazum se glasi: Tu navzočni zastopniki vladnih strank bodo pri svojih strankah delovali na to, da se 1. pri predstoječi presnovi vlade v državi in na Pruskem osebno vprašanje reši v sporazumu s strokovnimi zadrugami delavstva nameščencev in uradnikov, ki so se udeležile splošne stavke, in da se tej organizaciji zagotovi odločilen vpliv na presnovi gospodarske in socialopolitične zakonodaje, pri čemur se morajo varovati prava ljudskega zastopstva; 2. da se takoj razorože in kaznujejo vsi krivci, ki so se udeležili prevrata proti ustavni vladi, kakor tudi uradniki, ki so se stavili na razpolago nepostavni vladi; 3. da se vsa javna uprava temeljito izčisti vseh protirevolucionarnih osebnosti, posebno onih na vodilnih mestih, in da se te osebe nadomeste z zanesljivimi močmi; 4. da se takoj izvede upravna reforma na demokratični podlagi, pri čemur naj sodelujejo gospodarske organizacije; 5. da se obstoječi socialni zakoni takoj razširijo in izdajo novi, ki zagotavljajo delavcem, nameščencem in uradnikom popolno socialno in gospodarsko enakopravnost. Nemudoma naj se uvede uradniško pravo; 6. da se takoj začne s socializacijo vseh za zrelih gospodarskih podjetij po načelih, ki jih je postavila socializacijska komisija. Socializacijska komisija se mora takoj sklicati. Država ima prevzeti premogovni in kalijski sindikat; 7. da se takoj zasežejo in eventuelno razlaste vsa razpoložljiva živila in da se najodločneje nastopi proti odušerstvu in tihotapstvu. Da se bodo dobave v redu vršile, naj se ustanove dobavljalne zveze. Kdor bi dobavljalne dolžnosti kršil, naj se strogo kaznuje; 8. da se razpuste vse protirevolucionarne vojaške formacije, ki niso ostale zveste ustavi, ter da se nadomeste s formacijami iz zanesljivih republikanskih slojev, zlasti organiziranih delavcev, nameščencev in uradnikov, ne da bi se pri tem kak stan zapostavljal; 9. v splošnem se naznanja, da sta ministra Noske in Heine že vložila prošnji za odpust.

LDU. Frankfurt, 19. marca. (DKU.) Wolffov urad poroča: Iz Berlina javljajo, da sta dve tretjini mesta trdno v rokah vladnih čet. V severnih in vzhodnih delih mesta so še boji. Zdi se, da vodijo velike mase delavcev strokovne organizacije. Splošna stavka še vedno traja, časniki še vedno ne izhajajo. Za sedaj se ne more računati s tem, da bo stavka ponehala.

LDU. Stuttgart, 20. marca. (DKU.) Konflikt med vlado in berlinskimi strokovnimi organizacijami je končan. Posrečilo se je sporazum na ustavni podlagi. Vlada in člani narodne skupščine se vrnejo danes popoldne v Berlin.

LDU. Stuttgart, 20. marca. (DKU.) Vlada je izdala pomirljiv razglas, v katerem izjavlja, da bodo čete nastopale samo proti notoričnim elementom, ki hočejo priliko izrabljati, da bi v kalnem ribarili.

LDU. Berlin, 20. marca. (DKU.) Baltiške čete, ki so včeraj odšle iz Berlina, so se zopet vrnile in se nastanile v pijačarski Franzer-vojašnici. Oboroženo delavstvo je davi obkolilo pijačarsko vojašnico in s parlamentarji pozvalo baltiške čete, naj se udajo, ker bi sicer delavci vojašnico naskočili. Pogajanja so imela uspeh in baltiške čete so odložile orožje ter odšle. Franzer-vojašnico baltiške čete še niso izpraznile.

Amerika.

Mirovna pogodba ni ratificirana.

LDU. Washington, 19. marca. (DKU.) Reuterjev urad poroča: Senat ni ratificiral mirovne pogodbe, ker neka resolucija, vsebujoča republikanski pridržek, ni dosegla potrebne dvetretjinske večine.

Poljska.

Splošna stavka.

LDU. Varšava, 19. marca. (ČTU.) Na vsem Poljskem je proglašena splošna stavka. Ta stavka je refleksno gibanje, izvira joče iz Nemčije.

Nemška Avstrija.

Železniški promet zopet odprt.

LDU. Dunaj, 20. marca. (DKU.) Od ponedeljka, dne 22. t. mes., se osebni in blagovni promet na avstrijskih železnicah vzpostavi v enaki meri, kakršen je bil pred ukinjenjem prometa.

Francija.

Seja parlamenta.

LDU. Pariz, 19. marca. (DKU. Wolff.) Na današnji zbornični seji se je v imenskem glasovanju sklenilo s 433 glasovi proti 183 glasovom, da se vse interpelacije glede zunanje politike pretresejo prihodnji četrtek, dne 25. t. m.

Grška.

Parlament sprejel mirovno pogodbo.

LDU. Dunaj, 20. marca. (DKU.) Po poročilu, ki je došlo državnemu uradu za zunanje posle, je grški parlament dne 11. t. mes. sprejel mirovno pogodbo saintgermansko.

Turčija.

Vojaški nemiri v Traciji.

LDU. Pariz, 20. marca. (DKU. Brezlično.) Po vesteh iz Carigrada so v Traciji že izbruhnili vojaški nemiri.

Politične novice.

Češka in Jugoslavija. »Vedetta d'Italia« razmotriva o vesteh češkega časopisa, ki so jih izzvali italijanski poskusi, da pride do revizije mažarskih meja. Bavi se v vprašajem odnošajem med Čehoslovaško in Jugoslavijo in piše: »Res je: Pozabili smo, da med Čehoslovaki ne obstoji samo plemensko bratstvo, ampak tudi ozko edinstvo interesov, kakor je tudi rekel sam Masaryk, da je vsak uspeh enega naroda tudi uspeh drugega. Tudi Jugoslavlani od leta do leta neprestano kličejo, da so in in ostanejo zakleti sovražniki Italije, tako dolgo, dokler ne pridejo do Soče. To pomeni, ako bodo držali besedo, — do večnosti. Torej morajo Čehi izbirati med prijateljstvom Jugoslovanov in med onim Italije. Ni mogoče biti istočasno prijatelj dvojici sovražnikov.« V tem leži zrno resnice.

Socialistični izvozniki so izvažali v Italijo. Za 4000 svinj so dobili dovoljenje izvoza; prosili so tudi za izvoz dveh vagonov sira, ker se ne morejo ločiti od »kšeftov«, ki so socialistični stranki toliko nesli! Ker pa sedanja vlada stoji na stališču, da izvoznice ne smejo biti izključni privilegij za socialistične blagajne, ker so socialisti kompenzacijsko blago oddajali samo svojim pristašem in tako uganjali korupcijo, je vlada dovolila izvoz 50 vagonov sira. Delavstvo in kmetsko prebivalstvo, ki ni udeleženo pri socialistični organizaciji, je zaman čakalo na kompenzacijsko blago. Tej korupciji socialistov je bilo treba napraviti konec! Vsi revni ljudje so potrebni, ne samo Kristanovi ljubčki!

Delo za proletarijat. V brošuri »Valutno pitanje«, ki ga je izdala Hrvatska zajednica, se nahajajo sledeči zanimivi podatki. Bivši minister za socialno politiko, Čevliar na razpoloženju, voditelj socialnih

demokratov, g. Vitomir Korač, ima v neki zagrebški banki deponirane sledeče papirje: 45 delnic Berger d. d. za lesno trgovino 36.000, 50 delnic delniške družbe za eksploatacijo lesa 65.000, 25 delnic narodne lesne industrije 28.750, 100 delnic S. H. Guttman 240.000, 100 delnic »Slavonija«, lesna industrija, 168.000, 50 delnic Jadranske banke 130.000, 10 delnic I. hrvatske štedionice 102.000 K. Skupna vrednost vrednostnih papirjev, ki so last g. Korača, znaša 767.750 K. Razen tega ima ta kralj proletarcev hišo v Belgradu, Zemunu in Sidu. Preko iste banke je nakazal svoji rodbini 500.000 K. Beležimo.

Doktor, minister in demokrati. Lepo zgodbo prinaša »Hrvat«: »V Belemgradu je demokrati poslanec Puc prinesel pred parlament afero, ki naj bi zadevala ministra Roškarja, a v resnici bi mogla škoditi demokratskemu varovancu dr. Ljudevitu Prohaski, za katerega se je Puc zavzel... Kolikor smo mogli dognati, je bilo imenovanje dr. Ljud. Prohaske zato v zadnjem hipu preklicano, ker g. dr. Ljudevit Prohaska ni ne doktor in ne profesor. On je l. 1905 samo končal višjo gospodarsko šolo v Križevcih in se že po dveh letih l. 1907 vrnil nanjo z nekim delom, katero je izdajal za svojo disertacijo, na podlagi katere da je dosegel doktorat. Po obstoječih razmerah ni takega doktorata, ki bi ga bilo mogoče doseči že dve leti po končani šoli v Križevcih, ker se za doktorsko diplomu zahteva akademska izobrazba, za katero je potreben študij najmanj štirih let. On ni nikomur pokazal svoje doktorske diplome, niti je ta pri nas nostrificirana. Ravnotako je neznano, da bi g. dr. Ljudevit Prohaska imel kak profesorski izpit.« Minister Roškar ni hotel dovoliti, da bi ta »velestrokovnjak« zavzel vodilno mesto v njegovem ministristvu. Zato je padel dr. Puc po njem in tudi trozveza »Narod-Domovina«—»Jugoslavija« se je z gorečnostjo zavzela za doktorja Prohasko. Niti to ga ni rešilo.

Velikovec. Jugoslavlani, zbrani dne 19. t. m. v Velikovcu na ustanovnem občnem zboru Jugoslovske Maticе, prosijo in rotijo vse politične stranke, da za enkrat opuste vse medsebojne boje in da z združenimi silami omogočijo močnemu parlamentu v sedanjem odločilnem času ugodno rešitev vprašanja naših mej. (LDU)

Ljudska stranka v Medjimurju. V Medjimurju se je začelo živahno politično življenje. Poverjenik za Medjimurje, demokrat dr. Novak, je hotel po svojih uradnih, bilježnikih in učiteljskih cel Medjimurje vloviti v demokratsko stranko. Osnovali so »Prosvetno društvo za Medjimurje«, ki je pod krinko nadstrankarstva širilo po selih svoje podružnice in čitalnice. Krog Božiča 1919 je ustanovil dr. Novak »Politično društvo za Medjimurje«, ki je na papirju imelo nalogo pobijati madžarsko iredento, v resnici pa le je drugo ime za demokratsko stranko, s katero si dr. Novak ni upal javno nastopiti. Glasililo »Političnega društva«, »Medjimurske novine«, so že dolgo prinašale skoro v vsaki številki kak članek ali notico proti papežu in katolicizmu in povzdigovalle odpadle »narodne pope«. Zadnji čas pa so začele prav besno napadati našo hrvatsko pučko stranko, ki se je pojavila tudi v Medjimurju, da organizira dobro medjimursko ljudstvo. Rajni dr. Rogulja je dvakrat prehodil celo Medjimurje, da pripravi tla Pučki stranki. Koncem januarja je posetil Medjimurje dr. Korošec in urednik »Seljaških novin«, Barič. V Prelogu sta imela sestaneke vseh zaupnikov spodnjega Medjimurja, potem pa še v drugih sedmerih selih. Povsod sta ustanovljala Seljačke demokracije (Kmetske zveze). Kmalu na to so dobili stik s slovensko Kmetsko zvezo. Nekaj mladeničev se je udeležilo zadrufnega tečaja v Mariboru. Medjimurci si snujejo zadrufe in želijo stopiti v trgovsko zvezo s slovenskimi zadrugami. Medjimurci bi nam pošiljali živino in koruzo, Slovenci pa bi njim dobavljali industrijske produkte. Središče Pučke stranke je največje in najbolj napredno selo v Medjimurju, Prelog. V Prelogu se je vršil 9. in 10. marca tudi zadrufno-socialni tečaj, na katerem sta govorila nadrevizor Pušenjak in urednik Krajnc. Na tem tečaju se je prav lepo videlo, da je delo rajnega dr. Rogulje in dr. Korošca, ki sta prva organizirala Medjimurje, že obrodilo lepe sadove. Trdna podlaga našega katoliškega gibanja pa bodo gospodarske zadrufe, izobraževalna društva, ki se oboje tudi že snujejo.

Za velikega župana v Osjeku bo glasom lista »Drau« v kratkem imenovan bivši mestni župan dr. Pinterović.

Italijanske pridige bi radi imeli šibeniški italijanaši. Obrnili so se v to svrlo na cerkveno oblast. Le-ta jim je pa prošnja odbila z utemeljitvijo, da med 14.500 šibeniškimi prebivalci ni niti 500 »Italijanov«, pa še ti znajo vsi hrvatsko.

Novi italijanski kabinet. Nitti je poskusil, postaviti novo vlado na čim bolj širok temelj, želel je v njej videti zastopnike vseh nesocialističnih strank. Ta načrt se je razbil ob odporu ljudske stranke, ki noče za las popustiti v svojih socialno-poli-

tičnih zahtevah. Zato je zgradil Nitti novi kabinet na koaliciji med liberalnimi, demokratskimi frakcijami, radikalcji in reformisti, ki pa vsi skupaj nimajo večine v zbornici. Jeziček na tehtnici bo ljudska stranka, če ta s svojimi 100 poslanci stopi v opozicijo, kabinet pade. Potem bi Nitti odigral in na krmilo bi prišla koalicija med Giolittijem in oficijelnimi socialisti, katero bi najbrže podprla tudi ljudska stranka. V notranjepolitični položaj Italije torej zadnje volitve niso prinesle jasnosti, prej zmedo.

Razmere v Celovcu.

Kako žive ponosni Celovčani, ki so živeli v mnenju, da brez njih slovenski okoličanski kmet ne bo mogel živeti in bo vsled tega glasoval za pripadnost k Nemški Avstriji? Odlomek iz pisma, ki ga piše Nemka iz Celovca sorodnikom v Jugoslaviji dne 13. februarja t. l., marsikaj pove! »Dragi! Zakaj nam nič več ne pišete? Ali boste na nas uboge Celovčane čisto pozabili? Naš položaj je že obupen, od tedna do tedna imamo manj jesti in je vse vedno dražje! Z veseljem pozdravljam vsak solnčni žarek, ki nas malo pogreje, kajti naše peči v sobah še niso videl celo zimo kosčka lesa ali premoga. Imamo še srečo, da smo dobili dobrega človeka, ki nam pomaga dobiti iz obljudljene dežele (Jugoslavije) nekaj mesa in mleka. Jaz sem za novo leto moje zadnje premoženje zamenjala v banki za jugoslovske denar, in danes po komaj šestih tednih je vse porabljeno, a prosim: ne všteto, kar je oče dnevno izdal po stotakih. Sladkorja, na karto seveda, kadar bo, po 50 K, ne bomo mogli več kupiti, razun če mi pomaga brat iz Amerike. Tako smo sedaj brez naše krivde postali berači (prej premožni obrtnik z lepo hišo in prodajalno). Dolgo tako ne bo moglo iti, so že komunisti na delu... Piši, dragi, očetu kako tolažilno pismo, včasih je čisto obupan; strašno je shujšal. Zdaj smo imeli ljudsko štetje in mi se nisimo vpisali za Nemško Avstrijo, ampak »dvomljivo« (zweifelhaft). A mnogi Celovčani, tako rojeni Slovenci kakor tudi Nemci (n. pr. A. z ženo in taščo) so se enako vpisali... Tri avstrijske krone moramo dati za eno jugoslovske, zato je še veliko večja draginja tukaj. Ljubi, dragi L., če se boste v pustu pri vas prav dobro in veselo imeli, takrat misli na nas... Upajmo, da bodo do poletja do dobra vsi Celovčani poučeni o pravi pripadnosti Celovca in jim bo modra politika v Jugoslaviji pomagala k temu.

Dnevne novice.

P. Odorik Kreiner je umrl v ljubljanskem frančiškanskem samostanu dne 19. marca ob 11. uri ponoči. — Rojen je bil dne 24. jan. 1864 v Stari cerkvi pri Kočevju, v frančiškanski red stopil 12. okt. 1882, v mašnika posvečen 10. julija 1887. Služboval je večinoma v Brežicah, eno leto v Pazinu, na Brezjah in v Ljubljani. Bil je večkrat gvardijan in defintor provincije. Ves čas redovnega življenja je bil bolehen, vendar je z veseljem opravljal svojo službo. Bil je izredno ljubezniv in prijazen, zategadelj so ga ljubili vsi njegovi sobratje in bil je povsod v čislju. Mir njegovi duši! Pogreb bo danes ob 5. uri popoldne.

Gg. zastopniki za razdeljevanje ameriških daril nam javljajo sledeče: Iz Trsta je dospelo vseh 27 vagonov, napolnjenih z ameriški darili. Razdeljevanje se je počelo zadnji ponedeljek in se bo nadaljevalo nepretrgoma, dokler ne dobi vsak naslovljenec svojega zaboja. Ljubljana in okolica pride najprej na vrsto. Vsak dan se izloži po dva vagona in kakor hitro pridejo zaboji v skladišče se obveste ljudje, da pridejo ponje, kar se vrši vsak dan sproti. To velja namreč samo za Ljubljano in bližnjo okolico. Torej naj vsakdo potrpi doma, da dobi obvestilo od gg. zastopnikov, in potem šele naj pride po zaboji. Takoj, ko se izlože vsi vagoni, se prejemnikom zabojev, ki stanujejo v bolj oddaljenih krajih, se bodo dostavili zaboji do najbližje železniške postaje brezplačno, ter bo dobil vsakdo obvestilo, kam in kdaj naj pride po zaboji. Ljudje so naprošeni, da naj nikar ne hodijo po nepotrebnem v Ljubljano, dokler ne dobe obvestila. Vsa ta dobrodelna pošiljatev je bila oproščena carine. Gg. zastopniki razumejo ljudstvo in vedo, da vsakdo težko čaka, da dobi zaboji. Toda vse naenkrat je nemogoče oddati. Nikakor ne sodite po krivem, da spremljevalci zabojev nalašč zadržujejo razdelitev, ker sami tudi že težko čakajo, da pridejo zopet in čimprej v »blazeno« deželo dolarjev.

Umrl je 18. t. m. v Trbovljah Franjo Kadunc, star 20 let. Pogreb bo danes popoldne ob 4 uri. Pokojnik je bil član naše organizacije in član Orla. N. p. v m.!

Kaj se godi pod zaščito viš. šol. nadzornika Gangla. Ker ne gre izlepa, hočejo uničiti člane Slomškove zveze izgrda. Liberalni nadučitelji nalagajo našim članom

ore na ure, a liberalcem izpregledujejo in olajšujejo delo. Tako se je zgodilo, da je nekje na Gorenjskem učiteljica vsled preobremenjenosti se onesvestila in se zgrajalo nad tako podlostjo celo učitelji liberalci, ki so se sami ponudili, da prostovoljno prevzamejo supriranje, kar pa je »Lanovec« v svoji hudobiji odklonil, češ: jaz sem šef! Gospodu Ganglu pa povemo, da bodemo delali njega odgovornega za taka dejanja. Člane Slomškove zveze pa pozivljemo, da nam naznanijo vsako pristranost, ki si jo dovolijo liberalni šefi. Teptati in zasramovati se ne bomo pustili od nikogar.

— »Katoliška Liga« naznanja, da ima svoje prostore v Ljubljani na Mestnem trgu 8/L. Uradne ure vsak dan razen nedelj in praznikov od 10. do 12. ure. (K.)

— Podporni odsek kat. ak. starešinstva. Z današnjim dnem je prevzel blagajniške posle dr. Anton Matelič; prošnje naj se namesto na prof. Šarabona naslovijo nanj — finančna direkcija — ali pa na odsekovega predsednika dr. Franceta Kržana, čekovni urad, Ljubljana.

— Prevoz zemskih ostankov ponesrečenega železniškega uradnika Josip Malgaja. V sredo dne 24. marca dopoldne se bode truplo ponesrečenega železniškega uradnika Josipa Malgaja v Brežicah ekshumiralo, odkoder se prepelje v njegov rojstni kraj v Sv. Jurij ob juž. žel., kjer bo pogreb v četrtek, dne 25. marca dopoldne ob 3. uri. Ponesrečeni je bil brat koroškega junaka Malgaja.

— Iz Kamnegorice. Petek 13. t. m. je bil za delavca Miha Bevca, očeta dveh otročičev, nesrečen dan. Pri popraviljanju jezu mu je padel težak kamen iz žerjava na nogo in ga težko ranil. Kovači, ki poveličini nimajo dela vsled pomanjkanja železa in oglja, opravljajo raznovrstna dela, ki jih niso vajeni, pa se kaj lahko zgodi pri tem nesreča. — Mrtvašnico sicer rabijo le samo mrtvi, vendar tudi živim njenim gospodarjem njeno sedanje stanje ne dela časti. Ne bo prijetno, pač pa že skrajno potrebno, če to podrtijo enkrat pride pogledat kakšen upravitelj občinske lasinice. Zdaj, ko manjka dela in je suho vreme, ne bo nemogoče popraviti to malo razvalino.

— S Koroške. Tu so ustanovili okraj. učiteljska društva. Na zborovanjih so podarjali, da bodo ta društva samo stanovska in temelj udruženja. Toda kdor se vpiše, mora biti takoj tudi »Učit. Tovariša« naročnik, dasi ta list vendar ne more biti še glasilo udruženja, ker udruženja še ni kjer ni. Zaveza pa se še tudi ni otrsela starih politikarjev, ki jim ni za resno združenje, ker vedo, da jim v tem stužanju spodnesemo mehke stolčke. Tista grožnja nekterih Korotanecv, češ, ako ne vstopite v okraj. društvo, ne boste deležni aprovizacije, tudi ne drži. Aprovizacije so deležni tudi člani »Slomškove zveze«, da le prineso tozadevno izjavo centralnega ali podružničnega odbora. Mi veliko damo na lojalne tovariše in voditelje koroškega učiteljstva, vendar se že opaža tudi tam zli duh, ki veje iz Ljubljane, zato svetujemo našim somišljenikom: počasi! Naglica tudi v tem pogledu ni uместna.

— Razglas. Usposobljenostne preizkušnje za obč. ljudske in za meščanske šole s slovenskim, oziroma s slovenskim in nemškim učnim jezikom se prično pri podpisani komisiji na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani v pomladanskem roku 1920 dne 23. aprila 1920. Pravilno opremljene prošnje za pristup k preizkušnji naj bodo najpozneje do dne 15. aprila v rokah se po šolskih vodstvih pravočasno predložijo okrajnim (mestnim) šolskim svetom, da izpraševalne pomisije. Izpraševalna komisija za obč. ljudske in za meščanske šole v Ljubljani dne 19. marca 1920.

— Požarna bramba v Kropi je prišla v okolici v zamero, ker ni šla gasit 7. marca v Predgr. Kriva pa ni požarna bramba, ki je šele ob poldnevih izvedela na nezanesljiv način, da v predgrdu gori, temveč razmere na pošti v Kropi. Ko je namreč zastopnik požarne brambe prošil poštarico, naj se telefonično vpraša, če žele Radoljčani gasilsko pomoč, pa je poštarica odgovorila: Saj ni uradna ura! Obvestilo iz Radoljčice ni prišlo in ker so tudi orožniki ostali doma, je gasilno društvo menilo, da njegove pomoči tam ne potrebujejo. Kdo je torej kriv, naj pojasni pošto ravnateljstvo!

— Zdravstvo. Da more zadostiti novim večjim potrebam, se je zagrebški deželni bakteriološki zavod znatno razširil in izpopolnil. Tu se je osnovala zaloga vseh potrebnih serumov, ki se bodo oddajali zavodom, lekarnam in uradom cele države po nabavnih cenah. Cepivo proti legarju, koleri in griži se proizvaja na zavodu samem za celo Jugoslavijo. Osnoval se je poseben oddelek za bakteriološke in vse druge preiskave iz higijene in medicine. Položil se je tudi temelj za vakcionalno-seroterapevtski zavod za proizvodnjo raznih serumov, ki jih moramo sedaj nabavljati iz inozemstva. Tudi zagrebški deželni zavod za proizvodnjo animalne limfe proti kozam se je znatno razširil ter bo preskrboval s cepivom celo državo. Premesti in razširi se tudi Pasteurjev zavod.

— Ustanovitev sladkorne tovarne. Dne 25. marca 1920 bodo shodi posavskih kmetov, na katerih se bo govorilo o ustanovitvi sladkorne tovarne v Posavju in na katerih bo predaval g. Fran Malasek, strokovni učitelj na Grmu pri Novem mestu, kako je ravnati s sladkorno peso in sicer ob 8. uri zjutraj pred občinsko hišo v Zakotu, ob pol 11. uri v dvorani g. Kovačiča v Dobovi in ob pol 4. uri v gostilni g. Bukovica v Malencah pri Krškivasi.

— Mozirje. V noči ob 1. uri dne 2. t. mes. sta roparja z vetrihi odprla vsa vrata v hišo g. Pevca. V prtiličju sta našla blagajno, katero pa nista mogla odpreti. Pri električni razsvetljavi sta prišla v prvo nadstropje. Tamkaj sta električno luč tako urodila, da je elektrika v I. nadstropju ugasnila, medtem ko v prtiličju ne. Nato udarita direktno v spalno sobo, vržeta gospo na tla in jo pričneta daviti. V spanju zakriči Pevec, kaj je. Medtem uide gospa v drugo sobo in roparja se divje spustita nad Pevca v posteljo. V boju za življenje in smrt se je iztrgal roparjem, ranjen na telesu in glavi, skočil proti vratom, katere je soproga zaklenila. V tem trenutku ropar ustrelil Pevca v levo roko. Ko počil strel, odpre soproga vrata, da se rešita v to sobo. Takoj odpre Pevec okna in kliče sosede na pomoč. Prišli so takoj tržani, a roparji so med tem že pobegnili. Bil je eden v vojaški in drugi v civilni obleki. Roparjem so na sledu. Oba sta bila črno namazana. Zandarmerija pridne išče zločince, nekaj je že zaprtih, ali so pravi, še ni dognano.

— Služba okrožnega zdravnika je raz-Ad: Nemčija.

— Zopet poštni roparji. V noči od 15. na 16. t. m. so neznan lopovi vlomili v poštni urad v Semiču ter odnesli vrednotic, paketov itd. za 844 K vrednosti. Če upoštevamo, da je poštni urad blizu žandarmerijske postaje, potem si lahko mislimo, da so bili roparji jako prebrzni. Bržkone so bili v Semiču isti roparji kakor na Suhorju. Domneva se, da prihajajo ti zločinci iz Hrvaške, saj je Suhor v neposredni bližini kranjsko-hrvaške meje. — Zeleti je, da bi oblasti že skoraj dobile v roke te prodrzne roparje.

— Tatvina v cerkvi. V noči od 9. na 10. marca je neznan zločinec vlomil skozi okno v kapelo Sv. Agate na pokopališču Sv. Helene in odnesel 4 albe, 1 korotelj, bel, dragocen mašni in višični plašč in kelih s pateno. Pogrnjalce za kelih so dobili čez par dni otroci v gozdu nad Lazami. Čez teden dni so našli kelih in pateno ležati na cesti, ki vodi proti Založu. Zato se domneva, da je morda tat iz bližnje okolice. Če bi kdo našel kaj sledu za zločincem, naj javi orožništvu v Dolskem, ki ga pridno zasleduje.

— Ruski profesorji na naših šolah. Akademski senat belgrajske univerze je sklenil, da kolikor mogoče nastavi ruske profesorje - begunce. Znano je že, da je med ruskimi begunci v naši državi več odličnih znanstvenikov in strokovnjakov.

— Požar na Debečih. Dne 11. marca t. l. okoli 21. ure ponoči je uničil požar na Debečih pri Zatičini nekemu kmetu hišo z vsemi gospodarskimi poslopji. Zgorelo je 7 glav živine, vsi prešiči in vse blago. Škoda znaša 49.710 kron. Požar je zanečela zločinska roka.

— »Tukaj sem, ustrelite me, saj ste navajeni streljati; ste vse pobrali« peklenške duše! je kregala Amalija Kacin iz Sovodnja orožnike, kateri so izvedli v njeni koči hišno preiskavo 28. oktobra 1919. Deželna sodnija je Kacinovo obsodila v dva dni strogega zapora.

— »Drugače nisi vredna, kakor da bi te ubil« je večkrat grozil Franc Mulc iz Loža svoji svakinji Franciški Mulc, katera ni marala za njega, marveč je vzela drugga za moža. »Bala sem se ga, gotovo sem se ga bala, če bi se ga ne bila bala, bi ne bila hodila v druge hiše spat,« pravi Franciška Mulc. Pretepaval jo je in grdo delal z njo. Mjlc je zelo nasilen človek. Nadsvetnik Vederšnjak obtožencu: »Če ste invalid, ne smete verjeti, da boste kar celi svet strahovali!« Sodišče je Mulca oprostil do obtožbe, ker je Mulc še vedno pri hiši in se je njegova vroča kri polegla, pravi prvomestnik g. nadsvetnik Vederšnjak, ko razglasi oprostilno sodbo.

— Detomor. Na Zgornjem Blatu pri Šmarju so aretirali orožniki Rozalijo D., ker je v škafo vode vtopila svojega novorojenega nezakonskega fantka iz strahu, da jo spode od hiše, če dete pokaže; njena mati je fantka pokopala. Detomorilka je svoj zločin g. preiskovalnemu sodniku dr. Stojkoviču priznala.

Ljubljanske novke.

lj Udeležite se manifestacijskega zborovanja in spreveda »Jugoslovanske Matice« v narodnih nošah! Naše krasne narodne noše zamorejo dati prireditvi s svojo lepoto in pestrostjo pravi slavnostni in čisto narodni značaj, ki tako silno upliva na udeležence in občinstvo ter pokaže tujcem smisel našega naroda za lepoto. Zato čim več narodnih noš. — Priprav-

ljalni odbor »Jugoslovanske Matice«.

lj Rojakinje in rojaki iz zasedenega in neodrešenega ozemlja! Ker se danes v nedeljo slavi v celem našem kraljestvu dan velikega zgodovinskega pomena za našo ožjo domovino ter se tega slavja udeležite vse stranke, vsi sloji, pozivljemo vas v s e, kj ste iz zasedenega oziroma neodrešenega ozemlja, da se zanesljivo vdeležite spreveda, ki bo ena najimpozantnejših manifestacij, kar jih je bilo do sedaj. Dolžnost je naša, da se vdeležimo v s e in v s i. Zbirališče ob pol 10. uri pred magistratom. — Mar. dr. Debelakova, Maša Gromova.

lj Društvo zasebnega uradništv Slovenije vabi vse člane in članice, da se manifestacijskega shoda »Jugoslovanske Matice« polnoštevilno udeležite. Zbirališče je na dvorišču Gosposvetska cesta 12 ob 9. uri. (k)

lj Seja odbora V. L. S. za šolski okraj se vrši v ponedeljek ob pol 8. uri v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstr. Vabljeni so vsi odborniki in zaupniki. Ker je seja važna, prosim točne udeležbe. — Predsednik.

lj K javnemu nastopu Dišjaškega Orla v Ljubljani, ki se vrši danes ob pol 8. vabimo se enkrat vse prijatelje orlovstva in katoliškega dišjaštva. (k)

lj Krekova prosveta. Zaradi duhovnih vaj odpade danes predavanje. — Predsednica. (k)

lj Krekova prosveta. Odbor zveze uradnic in trg. nast. ima sejo v ponedeljek 22. marca ob enčetr na 7. zvečer. — Predsednica. (k)

lj Pevska vaja »Ljubljane« radi koncerta Gl. Mat. ni v ponedeljek, temveč v torek; ob 7. ženske, ob 8. za moške. (k)

lj »L'Organisation Franco-Slovene« se iskreno zahvaljuje vsem onim, ki so dobrohotno pripomogli s svojo umetnoslo in pa tudi vsem drugim, ki so na kakorkoli način sodelovali, da je društvena dobrodelna prireditel dne 16. t. m. tako lepo uspela. (k)

lj Umrli so v Ljubljani: Ivan Babnik, bahtar hiralec 67 let. — Marija Počar, čevljarica žena, 39 let. — Vilibald Zatkovič, rejenc 8 mesecev. — Fran Škraba, najemnikov sin, 4 mesece. — Anton Flaš, kipar, 24 let. — Julijana Premk, posestnica, 60 let. — Ferdinand Arneic, lesni trgovec, 42 let. Marjeta Rotar, hči šivilje, 5 let. — Ivan Fink, pisarniški ravnatelj, 65 let. Terenzija Torelli, žena želez. kretnika, 39 let.

lj Utonila je na praznik v Malem Grabnu pet letna deklica Albina Rotter, katera je trgala cvetlice v družbi svoje matere. Mati je skočila za njo v vodo, toda vdrle se je do pasu v ilovico. Ljudem se je posrečilo mater rešiti, otroka so pa čez ure mrtvega potegnili iz vode.

lj Nesreča. Pri vzpenjači v Balkanu se je poškoval delavec Franc Grum iz Kozarij. Bil je izroččen deželni bolnici.

lj Tatvina. Večetruhu Rihardu Lafaireju z Dunaja je ukradlo v hotelu »Union« ponoči od 18. na 19. aprila neko približno 19 letno dekle »Anita« 2 bankovca po 100 dinarjev.

lj Prodelana vojaška suknja vredna 1800 kron je bila ukradena tehniku Vladimiru Anglovvarju.

lj Z Vodnikovovega trga. Žepni tatovi so ukradli 20. t. m. na Vodnikovem trgu služkinji Aplenji Mariji 510 kron in Ani Westl 180 kron.

lj Usoda sirote. Očeta in mater je izgubil 10 letni Gustav Knallj, kateri je pristojen v Žirovnico. Mladi fantek: 10 let je star, bled in slaboten, se je sam pripeljal z Westlalskega v Slovenijo, ker je na Žirovnico pristojen.

lj Ker so dražili meso. Nadkomisar Gerzinič je kaznoval mesarja Franca Severja na 1 teden zapora. Sever je prodajal goveje meso I. vrste po 26, II. vrste pa po 24 kron, dasi znašajo maksimalne cene 20, oziroma 22 kron. Mesarja Matevža Krušiča je obsodil nadkomisar Gerzinič na 1 teden zapora, ker je prodajal meso kilo po 26 kron; v 2 tedna strogega zapora je pa obsodil mesarja Julija Klemenca, ker je prodajal meso I. vrste po 32, II. vrste pa po 24 kron kilo; meso, 100 kil ga je, zapade.

lj Tihotapjenje s tobakom. Državni varnostni organi so zaplenili Albinu Vrhovcu iz Horjula 54, Francu Krašovicu iz Goričice 54, Antonu Brodarju iz Vrdenca 60 in Mariji Kos 36 ovitkov tobaka. Dalje so zaplenili Mariji Kutičičevi 69 ovitkov tobaka; iz spisov, katere je vodila, je pa razvidno, da je skoraj vsak dan iztihotapljala iz Ljubljane na Vrhniko tobak. Na Dolenjski cesti so pa bile ustavljene Starc Marija, Pertot Marija in Starc Ivan iz Kontovclja, katere so se peljale nobel iz izvoščekom po Dolenjski cesti, da iztihotapijo tobak, katerega so imeli vsi trije vsitega in bi bili iztihotapili 460 ovojev tobaka.

Najnovejša poročila.

POGAJANJA ZA KONCENTRACIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 20. marca. Klubi so imeli danes v parlamentu sejo, na kateri se je razpravljalo o koncentraciji. Skupina dr.

Smodlake stoji na stališču, da bi se čimpreje morala sestaviti centralna vlada v Belgradu, potem šele bi se reševalo vprašanje hrvaškega bana in pokrajinskih vlad. Glavna točka razgovorov je bilo vprašanje osebnosti, ki bi vstopile v novo vlado. Delegat Parlamentarne zajednice Protić je odgovoril dr. Smodlaki, da parlamentarna zajednica ne more pristati na to, da bi postal ministrski predsednik dr. Trumbić. Parlamentarna zajednica smatra dr. Trumbića za neprimerno osebo za sestavo nove vlade in je sporočila dr. Smodlaki, da naj danes ob 11. uri, ko se zopet sestanejo, predloži drugega kandidata. Tudi ta kandidatura mora biti izvenstrankarska osebnost.

Belgrad, 19. marca. Vladne skupine so prepričale dr. Smodlaka, naj vlada na Hrvatskem ostane taka, kakor je danes. Zdi se, da dr. Smodlaka ne bo lahko prešel preko zahtev demokratske zajednice, ki zahteva, naj se sestavi na Hrvatskem nova vlada na podlagi sporazuma med vsemi strankami. Za Bosno in Hercegovino bi se sestavila uradniška vlada. Kar se tiče preosnov pokrajinskih vlad za Slovenijo in Dalmacijo, se zdi, da bi lažje prišlo do sporazuma.

ODBOR ZA VOLIVNI ZAKON.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 19. marca. Prva seja odbora za volilni zakon se je morala odgoditi, ker je demokrat Pečić ugovarjal, da člani niso bili pismeno povabljeni. Druga seja se je vršila včeraj. Za predsednika je bil soglasno izvoljen dr. Polić, za tajnika pa dr. Holnjec. Prva meritorna seja bo v torek. Ako se demokratom ne posreči, da pridejo v vlado, bodo sabotirali enako kakor parlament tudi ta odbor.

OBČINSKE VOLITVE V ZAGREBU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 20. marca. Jutri se vrše v Zagrebu občinske volitve. Volilni boj bo zelo hud. Rezultat se pričakuje z veliko napestjo.

PROTI FRANKOVCEM.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 20. marca. Danes je bila na vseučilišču protestna skupščina proti frankovcem. Popoldne so se vršile demonstracije po ulicah.

BORZNA POROČILA.

LDU Zagreb, 20. marca. Borza. Davize: Berlin (100 mark) 214—220, Italija (100 lir) 900—950, London (6 funt) 625—650, New York (100 dolarjev) 16.500—17.000, Pariz (100 frankov) 1100—1150, Praga (100 kron) 200—205, Svica (100 frankov) 2700—2800, Dunaj (100 kron) 60—65. Valute: dolarji (100) 15.000—16.100, avstrijske krone (100) 60—66, levi žigovani (100) 210, carski rublji (100) 225—230, napoleonorj (1 komad) 610—650, marke (100) 237—240, leji (100) 250—270, lire (100) 800—875.

KOMUNISTIČNO GIBANJE.

LDU Bruselj, 20. marca. »Agence Havas« javlja iz Aachna poročajo, da je bila v Essenu proglašena sovjetska republika. 19. marca so se spartakovci polastili Essena, Mühlheima, Oberhausena in Elberfelda. Vladne čete, ki so bile prešibke, so se morale umakniti. Del teh čet je pobegnil v angleški pas, kjer so jih razorožili. Ponoči od 19. na 20. marca so spartakovci zasedli Düsseldorf. Vladne čete so mesto brez boja zapustile. Belgijske čete, ki so se nahajale na desnem bregu Rena, so se umaknile na levi breg. Ukrenilo se je vse potrebno, da se zavaruje renski most pod spartakovci.

STARA VLADA ZOPET V BERLINU.

LDU Berlin, 20. marca. (DKU) Državni kancelar dr. Bauer je v spremstvu ministra za zunanje posle, ministra za pošto in ministra za obnovo ter nadalje treh zastopnikov večinskih strank dospel iz Stuttgarta v Berlin. Državni kancelar so je po svojem prihodu udeležil posvetovanja državnega sveta. Popoldne se je vršila seja celokupnega kabineta. Današnji dan je izvmiški neznatnega streljanja v večernih urah vobče potekel mirno.

Manifestacija ob ustavnov. vol Jugoslovanske Matice.

Ob 10. uri dopoldne se vrši veliko manifestacijsko zborovanje na prostoru pred hotelom »Slon«. Govore zastopniki strank in organizacij.

Sprevod po mestu.

Po shodu se razvrsti obhod po mestu, in sicer po Aleksandrovi, Bleiweisovi, Rimski, Emonski in Cojzovi cesti čez Sv. Jakoba most na Sv. Jakoba trg po Starem trgu, Mestnem trgu, Stritarjevi ulici, Marijinem trgu, Prešernovi ulici pred pošto, kjer je razhod.

Razpored organizacij v sprevodu.**I. del sprevoda.**

I. Jezdni odsek Sokola (zbirališče Bleiweisova cesta).

II. Zastave ljudskih in srednjih šol.

III. Mladina ljudskih in srednjih šol: 1. I. deška ljudska šola v Šiški; 2. dekliška šola v Šiški; 3. V. mestna deška; 4. IV. mestna deška; 5. III. mestna deška; 6. II. mestna deška; 7. I. mestna deška; 8. I. mestna dekliška; 9. III. mestna dekliška; 10. II. deška meščanska; 11. I. deška meščanska; 12. I. dekliška meščanska; 13. I. dekliška meščanska; 14. I. državna gimnazija; 15. realna gimnazija; 16. realka; 17. učiteljske; 18. licej; 19. državna obrtna šola; 20. trgovska šola. (Zbirališče šol je pred šolskimi posloplj.)

IV. Godba Dravske divizije.

V. Zastave vseh organizacij, ki se udeležijo sprevoda.

VI. Predsedstvo shoda.

VII. Sokolska društva. (Zbirališče pred Narodnim domom.)

VIII. Zensko telovadno društvo. (Zbirališče I. drž. gimnazija.)

IX. Klub prim. učit. beguncev. (Zbirališče pred magistratom.)

X. Ljudstvo iz zasedenega ozemlja. (Zbirališče pred magistratom.)

XI. Društvo dobrovoljcev. (Zbirališče Mikuš, Kolodvorska ul.)

XII. Kulturne organizacije, Obzračna društva, Izobraževalna društva itd.

1. Univerza (zbirališče Deželni dvor). 2. Pravnik (zbirališče Justična palača). 3. Slovenska Matica (zbirališče društveni prostori). 4. Leonova družba (zbirališče Union, dvorišče). 5. Konservatorij Glasbene Maticice (zbirališče Glasbena Matica). 6. Ciril in Metodova družba (zbirališče Narodni dom). 7. Straža (zbirališče Union, dvorišče). 8. Udruženje igralcev (zbirališče opera). 9. Krščansko socialna zveza (zbirališče Union, dvorišče). 10. Splošno žensko društvo (zbirališče magistrat). 11. Češka Obec (zbirališče Narodni dom). 12. Ruski Kružok (zbirališče Nar. dom). 13. Šišenska Čitalnica (zbirališče društveni prostori). 14. Društvo prijateljev poljskega naroda. (Zbirališče Union dvorišče).

XIII. Pevska društva: 1. Glasbena Matica; 2. Ljubljanski Zvon; 3. Slavec; 4. Pevsko društvo Krakovo — Trnovo. (Zbirališče pevskih društev Narodni dom.)

II. del sprevoda.

I. Godba zveze Jugoslovanskih železničarjev.

II. Skupine narodnih noš. (Zbirališče pred opernim gledališčem.)

III. Okinčani vozovi. (Zbirališče Kongresni trg.)

IV. Organizacije visokošolcev. (Zbirališče pred Deželnim dvorcem.)

V. Strokovne organizacije: 1. Društvo javnih nameščencev (zbirališče Vodnikov trg). 2. Sloga (zbirališče magistrat). 3. Zveza Jugoslov. železničarjev (zbirališče Bavarski dvor). 4. Jugoslovanska strokovna zveza (zbirališče Union, dvorišče). 5. Narodno soc. zveza (zbirališče Narodni dom). 6. Društvo zasebnih uradnikov (zbirališče društveni prostori). 7. Društvo delovodij (zbirališče magistrat).

VI. Športne organizacije: Slovan, Ilirija in Šparta (zbirališče kavarna Evropa).

VII. Gasilci (zbirališče pred Mestnim domom).

VIII. Ostali udeleženci manifestacijskega zborovanja.

Kaj morejo vedeti udeleženci sprevoda?

1. Organizacije se zbirajo najkasneje ob pol 10. dopoldne na določenih zbirališčih.

2. Vsaka organizacija ima v sprevodu svoj napis. V to svrhu pošlje enega izmed članov na magistrat po napis, kjer ga dobi ob 9. uri zjutraj.

3. Iz zbirališč prikorakajo organizacije v vrstah še pred 10. uro na manifestacijski prostor pred »Slona«.

4. Po navodilih rediteljev se razvrste organizacije pred »Slonom« tako, kot bodo korakale v sprevodu. Le ljudsko in srednješolska mladina se takoj uvrsti po Aleksandrovi cesti. Godbi in zastave organizacij se zbera pod balkon hotela »Slon«.

5. Organizacije naj poskrbe, da bo imelo članstvo kolikor mogoče veliko malih zastavic.

6. Vsaka organizacija mora skrbeti za red v svojih vrstah.

Reditelji.

Določeni reditelji se zbera točno ob 9. uri dop. na dvorišču hotela »Slon«, kjer dobe potrebna navodila in znake.

Manifestacijski odbor.**Orlovski vestnik.**

Tečaj za vadiatelje in tekmovalce se vrši od 25. do 28. marca 1920 in sicer a) od

25. do 26. marca 1920 (četrtak [praznik] petek) tečaj za tekmovalce brez orodja, t. j. redovne vaje, proste vaje, skok, metanje kroglice; b) od 27. do 28. marca 1920 tečaj za tekmovalce na orodju, t. j. za prvenstvo, za nižje in višje oddelke. Prosimo vse odseke, da prijavijo takoj svojo udeležbo, da moremo pripraviti prenočišča. Tečaj je izredne važnosti za I. slov. orlovski tabor v Mariboru. (k)

Telovadni odsek Orel in ženski krožek Orlica na Jesenicah priredita v nedeljo, dne 21. marca t. l. ob pol 8. uri zvečer telovadno akademijo v dvorani »Delaškega doma« na Savi. Vstopnina: I. sedeži 6 K; II. sedeži 5 K; stojšče 4 K. K obilni udeležbi vabi vljudno o d b o r. (k)

Dlaški vestnik.

d Izredni občni zbor podružnice S. D. Z. za ribniški okraj se vrši dne 6. aprila ob 2. uri popoldne v Nemški vasi pri Ribnici, P. Češarek. (k)

Obsojeni veržniki.

Ljubljana, 20. marca. Šef urada proti veržnikom g. policijski svetnik Kerševan je udaril energično po tistih ljudeh, kateri so nam dražili moko in seveda pri tem razkošno živeli in delali ogromne dobičke. Nastopil je hitro in energično, in upamo, da bodo žitni krvosei in oderuhi prenehali na račun reveža svoje grde navade.

Dne 13. marca t. l. sta se pripeljala v Ljubljano na glavni kolodvor dva vagona: prvi vagon G 14.773 je bil naložen s 15.606 kg pšenice in je bil naslovljen na »Žitni prometni zavod«; toda ta naslov je bil prečrtan in je bil naslov popravljen v Pavel Erzina, Ljubljana; drugi vagon: G. 12.089 je bil naložen s 136 vrečami moke in je bil naslovljen na Jero Robežnik, Vič—Ljubljana. Ker sta bila vagona sumljiva, so organi gosp. svetnika Kerševana poizvedovali in se je ugotovil sledeči dejanski položaj:

Pšenico je kupil Vitko Mejač v Temišvaru od juda Arona Hackerja in sicer po 5 in 5 kron 60 vin. za kilo; prodal jo je na to Pavlu Erzinu po 5 kron 80 vin. oziroma po 6 kron 50 vin. kilo; Erzina jo je pa še tisti dan prodal naprej Ivanu Vrečku po 7 kron 80 vin. kilo; Vrečko je dvignil prevozne listine in nameraval poslati žito v mlin Franca Majdiča v Domžale. Ker pa baje Vreček ni razpolagal z zadostnimi sredstvi, se je dogovoril z dvema trgovcema tako, da je dobil vsak od njih polovico moke; špekulacijo je v tistem trenutku preprečil g. Kerševan in odredil zaplenbo žita.

Drugi vagon naložen z moko je prišel v Ljubljano od Mejača in je bil naslovljen na tvrdko Robežnik — Vič; toda lastnik tvrdke ni sploh vedel, da se je pripeljal vagon moke za njega in ga je o tem obvestil šef Mejač, kateri mu je ponudil moko po 15 kron kilo v nakup. Robežniku se je zdelo cena moki pretirana. Mejač jo je nato prodal Erzinu, kateri jo je, kakor pravi, nameraval poslati nekemu trgovcu v Žiri; Erzina je trdil, da se je kupila moka v Banatu po 8 ali 12 kron kilo.

Mejač Vitko, Pavel Erzina in Ivan Vreček niso upravičeni trgovci, zlorabljali so naslove žitnega zavoda in firme Robežnik zato, da so prekrivali svoje umazane kupčije. Organi g. Kerševana so tudi to moko zaplenili in izvedli hišne preiskave. Dognalo se je, da je Pavel Erzina dolgo časa trgoval z moko in z žitom pod imenom Kunigunde Jermanove, katera mu je prepuščala obratovanje, četudi ni bil nikdar upravičen trgovec.

Pri Mejaču so našli veliko trgovske korespondence in mnogo prevoznih listov. Dalje se je dognalo, da je dobil Mejač od ravnateljstva drž. železnic v Ljubljani 130.000 K z naročilom, da nakupi žito, moko in druga živila za aprovizacije državnih železnic, kateri denar je porabil Mejač za svoje trgovanje in ni prodal do julija l. l. državnim železnicam nobenega vagona blaga. Najdeni vozni listi pojasnjujejo, da je bilo odposlano v marcu 1919 mnogo vozov moke, žita in drugih živil s podpisom in kot odpošiljatelja ravnateljstvo državnih železnic, Mejač iz Vukovarja na ravnateljstvo drž. železnic v Ljubljano in kot pošiljatelj žitni zavod na ta zavod v Ljubljani, toda železnica ni dobila od teh pošiljatev niti enega vagona, dočim je žitni zavod dobil 1—14 vagonov rži. Iz opisane je razvidno, da je rabil Mejač zato trgovanje navedeno vsoto 130.000 K, kateri znesek je povrnil dr. železnici šele na civilno tožbo finančne prokurature. Mejač je spraval državno železnico s svojim nekorektnim postopanjem v veliko zadrego, ker je takrat zelo primanjkovalo moke. Za svoje verženje je izrabljaj naslove državne železnice in žitnega prometnega zavoda in je znatno škodoval posebno žitnemu zavodu, kateri dela z vno moko zato, da se olajša beda prebivalstvu in mu v Banatu očitajo, da izvažajo prevelike množine žita in moke v Slovenijo med tem ko se vidi, da so veržniki izrabljali njegovo ime v temne svoje namene. V zadnjem času je Mejač uradnik v »Impexu«

in bi imel kot tak dolžnost, da bi bil trgovač edino le za navedeno tvrdko. Zaplenjena vagona pa dokazuje, da se ni držal svoje dolžnosti, marveč je na svoj račun kar na debelo veržil.

Šef osrednjega urada proti veržništvu, draženju in tihotapstvu za Slovenijo g. policijski svetnik Kerševan je glede n. aopisani dejanski položaj izrekel sledečo sodbo: Vitko Mejač se obsodi na 20.000 K globe in 6 mesecev zapore.

Pavel Erzina na 15.000 K globe in 4 mesece zapore.

Ivan Vreček na 15.000 K globe in 3 mesece zapore.

Vse tri pa solidarno na zapad blaga, katero gre v prid ubožnih slojev v Sloveniji.

Vitko Mejač, Pavel Erzina in Iv. Vreček so se izročili državnemu pravdniku, ker so goljufivim potom izrabljali razne tvrdke in urade v svoje veržniške namene.

Prosveta.**Naš jug in naše lep-slovje.**

Z našimi primorskimi Slovenci hočejo odtrgati od nas najzavednejši in ob enem najkulturnejši del našega ljudstva. Na naš jug nas ne vežejo samo dragoceni sponjini na one može, ki nam jih je rodil ta del zemlje, z njim smo izgubili tudi najveselejše upe v bodočnost. Kar nam ta zemlja ni rodila, to je privabila k sebi in plodila njih duha. Treba je samo, da pogledamo na kulturno življenje, ki je vladalo zadnja leta pred vojno v Trstu in še posebno v Gorici, in videli bomo, da smo izgubili dragoceno kulturno del, ki ne more najti drugje nadomestila. Vsi znaki so kazali, da se bo pravo kulturno središče preneslo na jug tako, kot je bilo svojevčasno v Celovcu in bo vtisnilo naši kulturi nov pečat.

Posebno lepi izgledi so bili v leposlovju, kateremu mislim posvetiti v teh vrsticah pozornost. Upi se niso izpolnili; vojna je razgnala vse, vrnil se je malokdo.

V nadi na morebitno boljšo prihodnost, moramo živeti ob spominih. Niša prva slovstvena doba na Primorskem ni našla posebnega odmeva, če izvzamemo o. Ivana Svetokrižkega. Ko se je Goricanom rodil pesnik, je bil to najpopulnejši slovenski pesnik, »goriški slavček« Simon Gregorčič, ki je osvojil na mah vsa slovenska srca. To ni bil po svojem duhu samo slovenski pesnik, bil je v prvi vrsti pesnik našega juga, skozi pajčolan njegove lahke žalosti je gledalo južno sonce, oljke, trte, bližina Italije in morja s svojim čarom. Njegova »Soča« spi s svojo končno molitvijo v dušah nas vseh.

Kobariški kot je rodil tudi Josipa Pagliaruzza Krilana, ki ga je predvsem zanimal Balkan, a ima tudi precej južnega na sebi. Dalje nam je dal jug eno naših najboljših pripovednic Pavlino Pajkovo.

Krivo delam ostalim možem preteklega dobe, ki so delali bodisi na glasbenem ali na znanstvenem polju, a jih ne omenjam. Široko je znano ime Lavričeve iz dobe narodnega prebujenja, komu ni znan Simon Rutar in drugi?

Kar se tiče leposlovja nam je dala po številu največ zadnja doba. To je bila doba, ko so se Slovenci popolnoma prebudili in je začelo na našem jugu v narodnem in kulturnem oziru silno veselo in pestro življenje. Ne bomo naštevali časopisov, in ne založništev, ki so izdajale knjige za knjigo in se niso strašile nobenega truda. Naj omenimo po vsi pravici ipostenju le Gabrščekovo knjigarno v Gorici, ki je izdala knjig kot malokdo. Slovensko znanstvo je bilo z »Našimi zapiski« in »Vedo« večinoma preneseno v Gorico, z Goriškega so izhajali najmlajši naši slovstveniki, ki so se oglašali v »Lj. Zvonu«, »Slovanu« in »Dom in Svetu«.

Izmed teh je značilen pesnik Alojzij Gradnik, ki je izdal pesmi »Padajoče zvezde«; danes je izšla v težkih razmerah v založbi »Narodne tiskarne« v Gorici knjiga Oskar Wilde: Pravljice, ki jo je prevedel on. Gradnikove pesmi so slika našega juga, posebno briški in istrski motivi.

Pečat naše zemlje onkraj »meje« nosi tudi Ivo Pregelj; njegove povesti slikajo tolimnske doline in gore in njih zagonetno ljudstvo. Isto moremo tudi trditi o Ivo Sorliju; tudi njegovi ljudje nosijo na sebi znake naših primorskih gora. Budal-Pastuškin jim je posvetil v isti meri svojo pozornost. Naša najmlajša iz Primorske se je odlikovala in ločila od drugih po tem, da nosi na sebi jasen krajevni-južni kolorit. Le pogledimo pesnika Lovrenčiča: jug je v njegovih pesmih; specijelno kraško struno je ubral Igo Gruden, ki ima srce za naše podjarmljeno ljudstvo; morje in naši bregovi na jugu gledajo posebno jasno tudi iz novelic od Narteja Velikonja in Franca Pahorja. Drugi, kot Kosovel, Batagelj, Bevk, Remec ne nosijo na sebi tako zelo značilnih potez juga, a vseeno ne morejo zakriti, da jih je pojilo južno sonce.

Kaj je danes z našimi leposlovci na »oni strani«? Večinoma so se razpršili in delajo drugod, le nekaj jih je ostalo. Kot vse kaže, se bo na jugu znova začelo raz-

vijati kulturno življenje, če bo količkaj prenehal tuj pritisk. V Trstu je izhajal kulturni vestnik »Njiva«, ki je preveč sludil posebnim namenom, zato ni uspel. Kdaj bodo dobili novo kulturno glasilo, se ne ve. Nujna potreba ga bo priklicala. Začeli so izdajati učiteljsko glasilo, tudi duhovniki izdajajo svoje glasilo. V Gorici je izšel Koledar v mnogo tisočih izvodih; v njem so sodelovali gg. Gradnik, Budal, Ciril Vuga, Venceslav Belé in drugi. V Trstu so izšle v samozaložbi pesmi Karola Široka: Jutro.

To so veseli pojavi in upati je, da bodo naši neumorni delavci oteli vsaj kosček onega pričakovanja, ki smo ga imeli.

pr Odgovor, ki bi ga ne bilo treba. Da sem odkritosrčen, moram izraziti svoje občudovanje nad rahlovestnostjo g. Janka Ravnika glede umetnin, pa tudi glede proizvajajočih umetnikov. Glasbene točke v programu koncerta »Česká obec«, ki sta jim oče Dvořak in Wćeniowski, sem prešel vedoma, ker so se mi zdele v primeri s kompozicijami, ki sem jih omenil, na eni strani in, kar se tiče Dvořaka, tudi v primeri z drugimi njegovimi skladbami, manj »pomembne«. S tem — upam — da ne delam niti Dvořaku, niti delom samim kakršnekoli krivice. Da bi ignoriral g. Ziko, nimam nobenega povoda. Kdor čita moje kritike, morda že ve, da sem kvartet Zika ob njega prvem nastopu pozdravil s primerno simpatijo in kdor me pozna tudi sicer, mu je tudi že znano, da se nekoliko zanimam zato, da bi kvartet koj kmalu že zopet nastopil. Da g. Zike nisem omenil, tiči vzrok torej v tem, da ni igral nobene take kompozicije, kakor n. pr. orkester ali Zikova, in tudi ne tako slabih kakor g. Drvota. Gdč. Zikovo sem pač omenil, da je pela Novákova »Kdy láska přiletá«; kako dobro je pela, nisem povedal niti o njej. Čekdo misli, da s tem delam g. Ziki krivico, če se ta krivica da s par besedami odpraviti, potem nimam povoda opustiti priznanja, da sem z igranjem g. Zike kakor vedno tako tudi topot bil čisto zadovoljen. Vendar me pa to ni zadržalo, pozabiti nanj, bržkone, ker so težkoče, ki jih je imel zmagati bolj tehniške, medtem, ko mene bolj zanima vprašanje umetniške poglobitve, zamaknenje v misterij človeške notranjosti. Gotovo je, da nimam ne zanj, ne za kakega drugega dobrega interpreta ignoriranja na razpolago in da mi pri reproduktivnih umetnikih postanejo osebnosti dražje, šele, ko sem že spoznal njih umetniške posebnosti. Upam, da moja poškodba g. Zike ni tako izdatna, da bi on sam kaj trpel od tega, da bi s tem pa škodoval kar celemu kvartetu, tega pa še celo ne mislim. Kvartet Zika je lahko prepričan, da bo ob njega prvem prihodnjem nastopu dvorana nabito polna, če bo drugod zanj toliko zanimanja, kolikor ga cenim jaz.

Marij Kogoj.

pr Ljudski oder naznanja, da se vrši dramatična šola v pondeljek ob 8. uri zvečer. Vdeležje naj se jo vsi gojenci in naj prineso izkaznice seboj, ali naj se opravičijo. Ta večer naj se od 6—8 ure zglase v pisarni tudi vsi člani Ljudskega odra. Stvar je nujna! — Dalje: V četrtek, dne 25. t. m. popoldne se vrši predstava »Bratec in sestrica« za mladino; v soboto, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer je ponovitev drame »Mrak«.

pr Oton Župančič: V zarje /idove. Nove pesmi Otona Župančiča so izšle v založbi L. Schwentnerja. Ta ali ona pesem nam je že znana iz naših mesečnikov, več kot polovica je popolnoma novih, nam še neznanih. Pesnika, mislimo, ni treba še priporočati. Obširneje bomo o pesmih še izpregovorili.

Narodno gledališče.**Opera:**

21. marca, nedelja: »Prodana nevesta«, slavnostna predstava. Izven abon.

22. marca, ponedeljek: Zaprt.

23. marca, torek: »Mignon«. Ab. D/2.

24. marca, sredo: »Ksenija«. »Pagliacci«. Abon. E.

25. marca, četrtek: »Mignon«. Izv. ab.

26. marca, petek: »Rusalka«. Ab. C/3.

27. marca, sobota: »Ksenija«. »Pagliacci«. Abon. D.

28. marca, nedelja: »Faust«. Izv. a5.

Drama:

21. marca, nedelja popoldne: »Beneški trgovci«. Izven abon.

21. marca, nedelja zvečer: »Golgot«, slavnostna predstava. Izv. abon.

22. marca, ponedeljek: »Vrag«. Abonement C.

23. marca, torek: Zaprt.

24. marca, sredo: »Mimogred«. urad. predstava. Izven abon.

25. marca, četrtek: »Golgot«. Izv. a.

26. marca, petek: »Nora«. Izv. abon.

27. marca, sobota: »Vrag«. Izv. abon.

28. marca, nedelja, »Vrag«. Izv. abon.

Iz gledališke pisarne. V sredo, dne 24. t. m. se uprizeri v dramskem gledališču uradniška predstava »Mimogred« za izven abonementa.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.

GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.

JAVNA SKLADIŠČA
»Balkan«, I. Ljublj. javno skladi.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KAVARNE
»Zvezda«, Ivančič J., Kongres. trg

KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE
Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

KROJAČI
Gestrin Ferd., Poljanski nasip 8.

LEKARNE
»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE
Petkosič Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.

MODNI SALONI
Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

OPTIKI
Jurman Karol, Selenburgova ulica.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
»Uranus«, Mestni trg 11.

POPRAVILA GRAMOFONOV IN GODBENIH AVTOMATOV
Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE
»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

ŠPEDIJSKA PODJETJA
»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE S KLOBUKI
Čadež Gvido, Mestni trg 14.

TRGOVINE S PAPIRJEM
»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN.
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ZELEZ. IN POLJED. STROJI
Zalta & Zilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

ZALOGE POHISTVA
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

ZOBOTEHNIKI
Zobni atelje F. Palovec, Dalmatin. ul. 5, poleg Kmetijske posojilnice.

Naročajte „Slovenca“!

ZOBOTEHNIKE
se želi učiti 20 let stara izobražena gospodična (Koroška). Reflektira samo na mesto, kjer bi dobivala tudi hrano in stauovanje. Dopise pod šifro „Zobotehnik“ 1139 upravi Slovenca.

Iščo se za gjaščino na Štajerskem vreten in pošten

VALPET

neozženjen 40 do 50 let star, kmetijstva, konjereje in živinoreje vešč. Istotam se sprejme tudi neozojca

VRTNAR

izurjen v vseh panogah vrtnarstva in zanesljiv, starejši h spec h koniem. Kje pove uprava lista pod št. 1060.

Eterično jelkino olje rekt. in **Jelkin-ekstrakt** — priporočam lekarnam, drogerijam, zdraviliščam itd.

Malinov sok (succus) prozorno čist, na drobno in debelo onim, ki razpolgajo z sladkorjem.

Sadne esence in kompozicije za izdelavo pokalic so vedno razpoložljive za sodavičarje. 600

Potnik Srečko,
Ljubljana, Siemškova ulica 27.

Oglje la bukovo

je došlo in se dobiva v vsaki množini.

Srebotnjak, Koledvorska ulica Štev. 31.

V globoki žalosti neznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nad vse ljubljeni oče, stari oče, brat stric in tati, gospod

Franc Benarčič

posesnik in trgovec

danes po dolgi, mučni bolezni previden s tolažili sv. vere v 79. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb pokojnika bo v nedeljo dne 21. t. m. na domače pokopališče Sv. maše se bodo brale v žup. cerkvi na Blokah.

Naj počiva v miru.

Novavas, 19. marca 1920.

Žalujoči ostali.

Vrtnarja

dobrega, solidnega za gojitev cvetic na debelo, iščo delniško društvo v Spitu Sprejem, odnosno nastop službe takoj. Ponudbe in spričevala naj se pošljejo na prof. Bradanovič, plit. mediacijska ulica 32.

Pozor! Kupim vsako množino praznih steklenic

osobito pa butlik za vino, po najvišjih cenah. — Cenjene ponudbe prosim na K. FAVAI, delikatesna trgovina, Spodnja Šiška št. 150.

Specialist za ženske bolezni in porodništvo **Dr. Benjamin Ipavic**

mногоletni asistent in operater Ljubljanske in Dunajske univerzitetne ženske in porodniške klinike (prof. E. Wertheim), ordinira 11-12, Maribor, Gosposka ulica št. 15.

Bukovino-gabrovino

kupeemo v vsaki množini. Debla morajo imeti v premeru najmanj 25 cm, dolga poljubno, vendar ne krajša od 1 m 20 cm. Po udbe z naznačeno ceno za en kubični meter (franko vagon oddajna postaja) Tovarna kopil bratov W. nke, Sevnica. Štajersko. prosimo na nastov:

„Sava“ lesna trgovska in industrijalna družba v Ljubljani naznanja žalostno vest, da je nje član in zaslužni odbornik, gospod

Ferdinand Arnejc

lesni trgovec na Jesenicah

včeraj preminul.

Pogreb se vrši v ponedeljek 22. t. m. ob 10. uri dopoldne na Jesenicah.

Bodi mu časten spomin!

V Ljubljani, dne 20. marca 1920.

Odbor.

Brez posebnega obvestila.

Anica Arnejc roj. Baloh naznanja v svojem in v imenu svoje hčerke Jekice vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je njen srčnojubilni soprog, ozir. oče, gospod

Ferdinand Arnejc

lesni trgovec, posesnik in član družba „Sava“

včeraj, dne 18. t. m., po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere »Leonišču« v Ljubljani mirno v Gospodu zaspal.

Truplo dragega pokojnika se prepelje dne 20. t. m. na Jesenice, kjer se bo vršil pogreb v ponedeljek dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne iz hiše žalosti Jesenice št. 27 na tamkajšnje pokopališče.

Svete maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi na Jesenicah.

Prosimo tihega sožalja!

Ljubljana - Jesenice, dne 19. marca 1920.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

Zahvala.

Vsem, ki so izrazili sožalje in nas tolažili ob bitki izgubi našega predragega

Franc-a Sterle

se najprisrčneje zahvalujemo. Predvsem smo dolžni hvalo slavnemu učiteljskemu zboru in šolski mladini v Bileči, ondolnemu celokupnemu uradništvu, telovadnemu društvu „Sokol“ Bileča, velečastitemu gospodu dekanu iz Trebinja, ki je vodil sprevod, ter vsem Hercegovcem, ki so spremili dragega Franca na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.

Se enkrat vsem iskrena hvala in Bog plati!

Pokojniku pa bodi lahka bratska zemlja hercegovska!

Bileča - Ljubljana 21. III. 1920.

Žalujoči rodbini!

Sterle — Zlokovič.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni poklical našo drago ženo, oziroma mater

Julčiko Šutej

po dolgi in mučni bolezni v svoje kraljestvo.

Pogreb se vrši v ponedeljek 22. t. m. iz hiše žalosti na pokopališče v Celju.

Bodi ji ohranjen blag spomin.

Celje, dne 20. marca 1920.

Ivan Šutej,

soprog.

Vlado, Ivo, Zvonko,

sinovi.

Dragica Beranek roj. Šutej

hčerka.

Öden Beranek,

zet.

Otvoritev gostilne

Vsem prijateljem, znancem in društvenikom tu kakor na deželni naznanjam, da sem z današnjim dnem

otvoril gostilno v hiši Rokodelskega doma, Ljubljana, Komensk. ul. 12. Skrbel bom za dobro vino in točno postrežbo ter se za obilen obisk priporočam

Ivan Iskra-Peterlin.

Gorivci za karbidne svetilke

se takoj dobavijo v vsaki izvršitvi

Carl Klamper, Wien III., Sechskrugelgasse 8.

Telefon IV./2830.

Tovarna Barva vsakovrstno blago.

Jos. Reich Kemično čisti obleke. Svetloilika ovratnike, zapestnice in srajce. —

PODRUZNICE: **Maribor** Gosposka ul. 38, **Novo mesto** Glavn. trg, **Kočevo** štev. 39.

'Alko', veletrgovina žganja, družba z o. z. Ljubljana (Kolizej)

Velika zaloga slivovke, tropinjevca, brinjevca, ruma, konjaka in likerjev po najnižjih cenah.

Pri odjemu celih vagonov izjemne cene! Sprejmejo se zmožni zastopniki za Slovenijo.

IŠČE SE dobro izvežban

knjigovodja

za čimprejšnji nastop. Pismene ali osebne ponudbe na »Promete«, tehnično industrijsko podjetje, družba z o. z. v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 4, I. nadstr. Predstaviti se je med 5. in 6. uro popoldne. — Istotam se sprejme

korespondentinja

popolnoma veščica slovenske in nemške stenografije ter strojepisja in vseh v to stroko spadajočih pisarniških del.

OGLEJE

iz trdega in mehkega lesa do 20 vagonov kupi po najvišji ceni **M. J. Galovac**, Maribor, Korosčeva ulica št. 2.

VINO NA DEBLO! Braća Kastl

Zagreb, Gunduličeva ulica 14. Telefon 21-28.

Proti: Sladkorni bolezni, bolezni jeter in ledvic, oteklini želodca in čreves, kroničnemu katarju želodca in čreves, žolčnemu kamenu, hemoroidom in bolezni mehurja, putiki in debelosti, je najboljšo sredstvo naravna zdravilna mineralna voda »Rogaška Slatina«.

Rogaška Slatina

največje in najmodernejšo zdravilišče v Jugoslaviji. — Hydroterapija, elektroterapija, inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopeli z ogljikovo kislino, solne, smrečne, parne, zračne, solne kopeli in kopeli z vročim zrakom. — Vojaška godba (42 mož med istimi absolvirani kosovatoristi). — Za vsakovrstne zabave je skrbjeno, kakor v največjih svetovnih zdraviliščih. (Umetniški koncerti, tombole, plesni venčki, gledališke predstave, kino, izleti i. t. d.)

Sezija od 1. maja do 15. oktobra. Ravnateljstvo.

Blode (Krlje)

deske, trame, kostanjev les, gozdove in oglje iz mehkega in trdega lesa kupi po najvišji ceni vsako množino družba **Impex v Ljubljani, Krekov trg 10.**

Phylligrafit

barva proti rji, priznana najboljša oljnata barva za pleskanje železnih predmetov, to je mostov, ograj, streh in dr. V zalogi pri »Brata Eberle, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4, katera trdka prevzame tudi pleskanje omenjenih predmetov.

Pozor! Zabeležite si naslov! Pozor!

bukova drva

po nizki ceni, naj jih naroči pri **Centra-Drv**, Anacljeva cesta 10, (tramvajška postaja: Sv. Petra cerkev). Postrežba točna in kulantna.

Tvrdba Ant. Stergar v Kamniku

kupuje vse poljske pridelke: fižol, deteljno seme, suhe gobe i. t. d., kakor tudi vse vrste vegetabilije (zdravilna zelišča, cvetje, lubje in korenine, zlasti tršljikovo skorjo, po najvišjih cenah.

Inženjer Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavni inženjer **Ljubljana, Hilsbergova ulica št. 7.**

Specialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne gradbe. Izraba vodnih sil.

KOLONIJALNO
Najcenejša dobava na debelo
FRUCTUS
d. d. za promet zem. proizvodov, kolonijalnim in drugim blagom preje
Izidor Scholler-a sin
(ustanovljeno 1883)
Zagreb, Vraška ul. 12.
Telefon 106. Brzjavil: Fructus.
SPECERIJSKO BLAGO

Mocete obdržati svojo lepoto? Mocete biti kakor barva mehke kože? Nocete se omenih per mozoljev in ohrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomado! Občudovani bodete! Zavidani! 1 lonček 9 K, No. III močnejše vrste 12 K, K temu Fellerjevo najfiniješe lilijnomlečno milo 16 K.

Mučijo Vas kurja očesa? Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez bolečin hitro in zanesljivo. — Nobenih kurjih oces več! Nobenih trde kože! Mala škatljica 4—K, velika škatljica 6—K. — **Zelite še kaj?** Fellerjevo Elza umivalne pastilje (Kolonjska voda) 1 škatlja 7 K. — Fellerjev usipalni prašek proti potenju, 1 škatlja 6 K. — Fellerjev mentolni 6 dvojnatih ali 3 veliki steklenici specialni 35 K. — Najboljši parfum z najfinijim duhom od 8 K naprej. Najfiniji Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen, 1 velika škatlja 12 K. — Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. — Omot in poština posebej a najceneje. — **Eugen V. FELLER**, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg 134. Hrvatska.

Drva

po najnižji ceni mehka in trda vsako množino pripele na dom »IMPEX«, Mahrova hiša, Krekov trg št. 10, I. nadstropje.

Naznanilo.
Slavnemu občinstvu uljudno naznanjem, da sem svojo staroznano pisarno za **potnike v AMERIKO** Cosulich-Line Trst-New York zopet otvoril. — Z odličnim spoštovanjem **Simon Kmetec**, Kolodvorska ulica 36, Ljubljana.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih **3%**

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotno kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Jadransko hotelsko in kupališno dioničarsko društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica 102
Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“ „IMPERIAL“ Opatija.	Sanatorij in veliko morsko kopališče „THERAPIA“ Crkvenica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Crkvenica Telefon Interurb. 11.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ Sušak-Reka Telefon Interur. 2-14	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje in z vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvršna. — Otvorjeni sklozi celo leto. — Vse narobe prejena in dale pojedena za Crkvenico, uprava hotela „MIRAMARE“ v Crkvenici; za Novi; uprava hotela „SAN-MARINO“ v Novom; za Sušak; SREDISNJI URED DRUŠTVA, SUŠAK-REKA.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski Telefon Interur. 5.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ Bakar.	Naslov za brzjave: Jadrancentral Sušak-Reka. Interurban telefon št. 9-9.	Hotel-Pension in veliko morsko kopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.

v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1.
Poštali čekovni račun št. 11.323. Telefon št. 54. Podružnica v Murski Soboti. Brzjavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana sprejema

hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po **4%**

čistih brez odbitka. Izvenljubljski vlagatelj dobe poštne položnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. — Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.